

Çocuk ve Ergenlerde Televizyon İzleme Sıklığı ve Toplumsal Cinsiyet Kalıpyargıları: Ekme Kuramı Bağlamında Bir Derleme Çalışması

Turan Gündüz¹, Ayşe Nur Akyüz², Ayda Büyükaşahin Sunal³

Gündüz, T., Akyüz, A. N. ve Büyükaşahin Sunal, A. (2020). Çocuk ve ergenlerde televizyon izleme sıklığı ve toplumsal cinsiyet kalıpyargıları: Ekme Kuramı bağlamında bir derleme çalışması *Nesne*, 8(17), 333-358. DOI: 10.7816/nesne-08-17-12

Anahtar kelimeler

Ekme Kuramı, cinsiyet rolleri, tv izleme, çocuklar, ergenler

Keywords

Cultivation Theory, gender roles, watching tv, children, adolescents

Öz

Televizyonun yaygın kullanımı, TV'ye maruz kalmanın izleyiciler üzerindeki etkisinin incelenmesini de beraberinde getirmiştir. Bu kapsamda ileri sürülen en dikkat çekici yaklaşımlardan biri ise Gerbner'in (1969) geliştirdiği *Ekme Kuramı*'dır (*Cultivation Theory*). Genel olarak, TV izleme sıklığının, bireylerin gerçeklik algıları üzerindeki etkisine odaklanan kuram, TV programlarında yer alan mesajlara maruz kalma sıklığı arttıkça, bireylerin gerçek dünyaya ilişkin algılarının da sunulan mesajların içeriği yönünde şekillendiğini varsaymaktadır. Çocuk ve ergenlerde, toplumsal cinsiyet kalıpyargıları ve toplumsal cinsiyet eşitliğine dair inançların gelişimi de onlar tarafından yaygın olarak kullanılan TV'nin "ekme" işlevinden besleniyor olabilir. Mevcut çalışmanın amacı, TV izleme sıklığı ile çocuk ya da ergenlerde toplumsal cinsiyet rolleri ve cinsiyet temelli kalıpyargılar arasındaki ilişkiye odaklanan, Ekme Kuramı bağlamında gerçekleştirilmiş çalışmaları sistematik olarak derlemektir. Bu amaçla, 1960 ile 2020 yılları arasında, ilgili bağlamda yürütülmüş olan toplam 23 çalışma incelenmiş ve hem çocukların hem de ergenlerin TV izleme sıklığının artmasıyla birlikte, cinsiyet rollerine yönelik daha geleneksel inanç ve tutumlara sahip oldukları saptanmıştır. Elde edilen bulgular ilgili yazın ışığında tartışılmıştır.

Frequency of Television Watching and Gender Stereotypes in Children and Adolescents: A Review in the Context of Cultivation Theory

Abstract

Widespread use of television has brought with it the examination of the effect of exposure to TV content on its viewers. One of the most remarkable approaches put forward in this context is the *Cultivation Theory* developed by Gerbner (1969). The theory, which focuses on the impact of TV viewing on individuals' perceptions of reality, assumes that as the frequency of exposure to messages presented in TV increases, individuals' perceptions of the real world are shaped according to these messages. The development of gender stereotypes and beliefs in gender equality in children and adolescents may also be fed by the "cultivation" function of TV, which is widely used by them also. The aim of this study is to systematically review the studies focuses on the relationship between frequency of watching TV and children's or adolescents' gender-based stereotypes in the context of Cultivation Theory. A total of 23 studies conducted between 1960 and 2020 were reviewed in this context and it was determined that both children and adolescents had more traditional beliefs and attitudes about gender roles with the increase in the frequency of watching TV. Findings were discussed in the light of the relevant literature.

Makale Bilgisi

Geliş tarihi: 22 Mart 2020

Düzeltilme tarihi: 20 Temmuz 2020

Kabul tarihi: 28 Temmuz 2020

DOI: 10.7816/nesne-08-17-12

¹ Araş. Gör., Ankara Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, tgunduz(at)ankara.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9421-7088

² Araş. Gör., Ankara Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, anakyuz(at)ankara.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9535-102X

³ Doç. Dr., Ankara Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, bsahin(at)humanity.ankara.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7535-1521

Televizyon, günümüzde hemen herkesin evinde bulunan yaygın bir kitle iletişim aracı halini almıştır. Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun (RTÜK) 2018 yılında yapmış olduğu TV İzleme Eğilimleri Araştırması'nda hanelerdeki TV'ye sahip olma oranının %94,3; TV sahibi olmayan hane oranının ise sadece %5,7 olduğu bildirilmiştir (RTÜK, 2018). Aynı araştırma serisinin ayrıca, 2013 yılı verilerine göre, ülkemizde, bireylerin büyük çoğunluğunun (%61) evlerinde bir adet, geri kalanlarının (%39) ise 2 ya da daha fazla sayıda TV olduğu belirtilmiştir (RTÜK, 2013). TV, böylesine yaygın bir kullanıma sahip olduğu için TV'deki içeriklere maruz kalmanın izleyiciler üzerindeki etkileri araştırmacıların özellikle ilgisini çekmiş, bu anlamda da çeşitli kuram ya da yaklaşımlar öne sürülmüştür (örn., Katz, Blumler ve Gurevitch, 1973; Horton ve Richard-Wohl, 1956; McCombs ve Shaw, 1993). Bu kuram ve yaklaşımlar arasında en çok ilgi görenlerden birisi de Gerbner (1969) tarafından geliştirilen “*Ekme Kuramı (Cultivation Theory)*” olmuştur. Kuram, TV aracılığıyla izleyiciye aktarılan mesajları bir “pazarlama” ya da “reklam” stratejisi gibi görmekten çok, bu mesajların ideolojik içeriklerine ve bu mesajlara uzun süreli maruz kalmanın izleyicilerin gerçeklik algıları üzerindeki etkilerine odaklanmaktadır. Bir başka deyişle, kurama göre, tutum ya da algılar deneyimlerden daha çok yoğunlukla ilgili konuda aktarılan farklı türden hikayelerle kazanılmaktadır, yani hikayeler, kahramanları, olayları ve bunları sunuş biçimiyle görünmezi görünür hale getiren bir dünya yaratmaktadır (Gerbner, 2010). Bu bağlamda, TV de izleyicilerine “neyin nasıl olması gerektiğine” yönelik birtakım ipuçları ya da sembolik yapılar sunan temel bir hikâye anlatım aracı olarak işlev görmek ve bu mesajlara tekrarlı bir biçimde maruz kalmak da izleyicilerin gerçek dünyalarını bu yönde anlamlandırmasına yol açmaktadır (Gerbner ve Gross, 1976). Kısacası, Ekme Kuramı'na göre, TV'de tekrar eden mesajlar, bireylerin zihinlerine adeta ekilmekte ve içinde yaşadıkları toplumun nasıl bir yer olduğuna ilişkin inançlarını şekillendirmektedir (Gerbner, 1998; Shanahan ve Morgan, 1999). TV ile aktarılan mesajlar genellikle mevcut statükonun korunmasına hizmet edecek bir biçimde ve görece daha geleneksel olarak yapılandırılmıştır. Böylece TV'ye maruz kalındıkça bireylerin gerçek yaşama ilişkin algılarının da TV'de aktarılan anaakım görüşler çerçevesinde şekillendiği ileri sürülmüştür (Gerbner, Gross, Morgan ve Signorielli, 1984).

TV'de sunulan mesajlara ya da ipuçlarına özellikle toplumsallaşma sürecinde olan çocuk ve ergenlerin daha açık oldukları söylenilebilir. Kaiser Aile Vakfının 2000 çocuk ile gerçekleştirdiği bir çalışmanın raporuna (Rideout, Foehr ve Roberts, 2010) göre, 8-18 yaş arasındaki çocuklar, günde yaklaşık 4 buçuk saatlerini TV programlarını izlemeye; yaklaşık 11 saatlerini ise medya kullanımına ayırmaktadırlar. Ergenlerin ve çocukların yoğun TV izleyicileri oldukları göz önünde bulundurulduğunda TV programlarında sunulan toplumsal cinsiyetle ilgili tekrarlı mesajların çocukların ve ergenlerin zihinlerine ekilme sürecinin ele alınmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Öyle ki Ekme Kuramı bireyin toplumsallaşma süreci boyunca gözlenen değişimlerde ya da edinilen tutumlarda TV'ye maruz kalmanın rolünü inceleyen bir kuram olarak da betimlenmektedir (Signorielli, 1991). Bu bağlamda bu çalışmada, Ekme Kuramı çerçevesinde gerçekleştirilmiş “toplumsal cinsiyet” temalı ve “çocuk ve ergenleri” konu edinen araştırmaların sistematik olarak gözden geçirilmesi amaçlanmıştır. Ancak, konunun daha iyi anlaşılabilmesi amacıyla çalışmada öncelikle Ekme Kuramı'na ve ilişkili olduğu değişkenlere kısaca değinilecek, ardından çocuklarda ve ergenlerde toplumsal cinsiyet kalıpyargılarının onların zihinlerine ekilme süreciyle ilgili gerçekleştirilmiş olan çalışmalara yer verilecektir.

Hatırlanacağı gibi Ekme Kuramı, TV'de sunulan mesajların genellikle statükoyu koruma amacı güttüğünü ve sunulan mesajlara tekrarlı bir biçimde maruz kalındıkça mesajların içeriklerinin de giderek bireylerin zihinlerine ekildiğini ve böylece onların gerçeklik algılarını şekillendirdiğini varsaymaktadır. Bu

varsayımdan da anlaşılacağı gibi “ekme, yeni bir reklamın insanlara yeni bir diş macunu aldırıp aldırılmamasıyla ya da çocukların şiddet içerikli bir program izledikten sonra daha saldırgan olmalarıyla, daha çok kâbus görmeleriyle ya da boşalma (katarsis) yaşamalarıyla da ilgili değildir. Ekme, TV tarafından sunulan istikrarlı, tekrarlayıcı, sürekli ve neredeyse kaçınılmaz olan görüntü ya da ideolojilerin sonuçlarıyla ilgilidir” (Shanahan ve Morgan 1999, s.5). Ayrıca, TV karşısında geçirilen süre ile gerçek dünyaya ilişkin algılar arasında bir bağlantı vardır. Buna göre, TV’ye maruz kalma düzeyi arttıkça, bireylerin içinde yaşadıkları dünyanın nasıl bir yer olduğuna dair inançları, TV’de tekrar eden ve anaakımı destekleyen mesajlar yönünde şekillenmektedir (Gerbner, 1998; Shanahan ve Morgan, 1999). Bu varsayım ayrıca, TV içeriğine ve özellikle şiddet konusuna odaklanan “Kültürel Göstergeler (*Cultural Indicators*, Gerbner 1969)” projesine kadar dayanmaktadır. Gerbner’in 1967 yılında yürütmeye başladığı bu Kültürel Göstergeler projesinde ve daha sonra gerçekleştirilen pek çok çalışmada (örn. Gerbner, 1970; Gerbner ve Gross, 1976; Gerbner ve ark., 1977; Gerbner, 1978; Gerbner, Gross, Signorielli, Morgan ve Jackson-Beeck, 1979; Gerbner, Gross, Morfan ve Signorielli, 1980; Gerbner, Gross, Morgan, Signorielli ve Shanahan 2002; Kolbeins, 2002; Lett, DiPietro ve Johnson; 2004; Potter ve Chang, 1990) TV’de şiddet içerikli mesajlara yoğun şekilde maruz kalan izleyicilerin, dünyayı gerçekte olduğundan daha tehlikeli bir yer olarak algıladıkları ortaya konulmuştur. Dolayısıyla bu çalışmalar TV’deki mesajlara yoğun bir biçimde maruz kalmanın, mesajların içeriği çerçevesinde şekillenen bir algıya yol açtığına ilişkin güçlü kanıtlar sağlamıştır. Örneğin, Signorielli (1990a) yoğun bir şekilde TV izleyenlerin, daha az izleyenlerle karşılaştırıldığında dünyayı daha çok korunmaya muhtaç, insanları da güvenilmez olarak algıladıklarını göstermiştir. Dahası, özellikle şiddet konusunda elde edilen bu ve benzer bulgular sonucunda Gerbner (1998) TV’de görece daha kaba ve tehlikeli bir dünya imajının sunulduğunu ve buna bağlı olarak bireylerin içinde yaşadıkları dünyayı da “tehlikeli bir yer” olarak algıladıklarını tekrar ederek bu olguya “*kötü/insafsız dünya sendromu (mean world syndrome)*” adını vermiştir.

Yukarıda aktarılan bulguları destekler şekilde bazı araştırmacılar (Gerbner ve ark., 1986; Sharma ve Pathak-Shelat, 2017) yoğun olarak izleyenlerle karşılaştırıldığında TV’yi daha az izleyenlerin TV dışındaki kaynaklardan mesaj almaya daha açık oldukları için belirli bir görüş etrafında kümelenmediklerini, dolayısıyla dünyaya ilişkin algılarının daha çeşitli olduğunu belirtmişlerdir. Aksine, yoğun TV izleyicilerinin ise tek tip kaynaktan bilgi aldıkları için mesajlardaki ideolojilere odaklanma ve bu ideolojiler etrafında birleşmelerinin daha olası olduğu vurgulanmıştır. Nitekim kuram kapsamında ileri sürülen iki önemli kavramdan birisi olan “*anaakımlaştırma/kaynaştırma (mainstreaming)*” kavramı bu varsayımın sonuçlarına işaret etmektedir. Buna göre, TV’de sunulan yaygın kültürel değerler ya da ideolojiler farklı özellikleri temsil eden alt gruplara ait olsalar bile yoğun TV izleyicileri arasında tek tipleşmeye ve ortak bir noktada birleşmeye neden olmaktadır. Böylece, mesajlara tekrarlı maruz kalan bireyler dünyanın daha homojen olduğunu düşünerek anaakım görüş etrafında birleşmektedirler (Gerbner ve ark., 1980; Gerbner ve ark., 1984; Gerbner, 1998; Mosharafa, 2015, Signorielli ve Morgan, 2009). Örneğin, Gerbner ve arkadaşları (1982, 1984) çalışmalarında, farklı politik görüşlere sahip olan yoğun TV izleyicilerinin, bir süre sonra TV’de sunulan yaygın politik görüş etrafında birleştiklerini ortaya koymuşlardır. Bu bulgular, TV’deki mesaj içeriklerinin hangi ideolojik amaca hizmet edeceği konusunun önemini de göstermektedir.

Ekme sürecinde üzerinde durulan bir diğer kavram ise “*rezonans/yankı (resonance)*” kavramıdır. Bu kavram, TV’de sunulan durumları gerçek yaşantılarında da deneyimleyen bireylerin TV tarafından ekilme süreçlerinin daha farklı olacağını vurgulamaktadır (Shanahan ve Morgan, 1999). Buna göre, TV’de sunulan mesaj, bireyin gerçek yaşamında da deneyimlediği bir durumla ilgiliyse bu mesajdan daha hızlı ve kolay bir biçimde etkilemektedir; çünkü mesaj bireyin yaşantı ve çevresiyle uyuşmakta, ona doğrudan hitap

edebilmektedir. Örneğin, şiddetin az görüldüğü bölgelerde yaşayanlarla karşılaştırıldığında, şiddetin/suçun yoğun olarak görüldüğü bölgelerde yaşayanların TV’de sunulan şiddet içerikli mesajlara daha duyarlı oldukları ve dünyayı bu bölgelerde yaşamayanlara kıyasla daha tehlikeli algıladıkları görülmüştür (Shrum ve Bischak, 2001). Diğer bir ifade ile hem gerçek dünyada hem de TV’de şiddete maruz kalma sonucunda şiddet içerikli mesajların etkisi katlanarak artmıştır. Bu katlanmış etki de “*çifte doz (double dose)*” etkisi olarak anılmaktadır (Shanahan ve Morgan, 1999).

Buraya kadar anlatılanlar bir arada ele alındığında, bireylerin dünyanın nasıl bir yer olduğuna ilişkin algılarının, farklı boyutlarda da olsa TV’de sunulan tekrarlı mesajlar tarafından belirlendiği ya da biçimlendiği görülmektedir. Bu anlamda bireyler yoğun birer izleyici olduklarında TV’de gördükleri ya da duydukları kurgusal dünyanın içinde yaşamaya başlamakta ve bu kurgularla gerçek dünyayı anlamlandırmaya çalışmaktadırlar. Böylece kültürün yansıttığı yaygın değerleri TV’de yansıtılan şekilde öğrenmektedirler (Gerbner ve ark., 2002; Gerbner, 1998; Sanahan ve Morgan, 1999). TV’nin gerçek dünyaya ilişkin algıların şekillenmesindeki rolünün ortaya konulmasıyla, pek çok araştırmacı şiddet dışındaki konuları da Ekme Kuramı çerçevesinde ele almaya başlamıştır. Örneğin aile yaşantısı (örn., Signorielli ve Morgan, 2001), evlilik (Segrin ve Nabi, 2002; Signorielli, 1991) meslekler (örn., Signorielli, 2009) ve eğitim (Morgan ve Goss, 1980) gibi değişkenler bu bağlamda incelenmiştir. Alanyazında ayrıca TV izleyicileri arasında, toplumsal cinsiyetle ilgili sunulan mesajların bireylerin zihinlerine nasıl ekildiğini ve böylece toplumsal cinsiyete dair algıların nasıl şekillendiğini inceleyen çalışmalara da rastlanmaktadır (örn., Signorielli, 1990b; Witt, 2000). Bu çalışmalar, toplumsal cinsiyete yönelik algıların sosyalleşme sürecinin başında olan çocuklar ve ergenlerde TV’ye maruz kalma neticesinde nasıl farklılaştığını incelemeyi amaçlayan mevcut çalışmanın da çıkış noktasını oluşturmaktadır.

Toplumsal cinsiyet kavramı genel anlamıyla, toplumun ve kültürün kadın ve erkeklerden beklentilerini ve onlara bakış açılarını ifade etmektedir (Basow, 1992; Ember ve Ember, 2003; Dökmen, 2010). Kadın ve erkeğin sergilemeleri beklenen davranış biçimleri ise daha çok ataerkil yapının bir sonucu olarak şekillenmiş ve pek çok açıdan kadın ve erkeğin ayrıştığı bir görünüm kazanmıştır. Kadınların daha sevgi dolu, bakım verici ve duygusal algılanmaları ile hemşirelik, öğretmenlik gibi mesleklere uygun görülmeleri; erkeklerin ise daha güçlü, bağımsız ve saldırgan algılanmaları ile mühendis, askerlik gibi mesleklere uygun görülmeleri de bu ayrışmanın en temel yansımalarındandır (Basow, 1992; Dökmen, 2010). Görüldüğü gibi, erkekler daha çok bireysel (agentic) amaçlarla ilişkili algılanırken, kadınlarsa daha çok diğerleriyle ilişkileri içeren topluluksal (comunal) amaçlarla ilişkilendirilmektedirler (Spence ve Helmrich, 1978; Rudman ve Glick, 2001). TV’de toplumsal cinsiyetle ilgili mesaj içeriklerinin de çoğunlukla geleneksel toplumsal cinsiyet kalıpyargıları içerdiği görülmektedir (Davis, 1990; Gerding ve Signorielli, 2014; Rudy, Popova ve Linz, 2011; Glascock, 2001; Seidman, 1999; Singorielli 1989). Bu yönde yapılan en kapsamlı ve eski çalışmalardan biri olan Gerbner ve Signorielli’nin çalışmasında (1979), 1969-1978 yılları arasındaki 1365 program ve 16888 karakter cinsiyet rolleri bağlamında incelenmiştir. İçerik analizi sonucunda, TV programlarında, kadınların erkeklerle kıyaslandığında daha çok evli ya da romantik bir ilişkiye dâhil olmuş şekilde sunuldukları; başrollerde ya da diğer önemli rollerde kadınların daha az temsil edildikleri; bununla birlikte kadın karakterlerin erkeklere oranla daha “iyi” özelliklere sahip karakterler olarak sergilendikleri görülmüştür. Mesleki dağılımların incelendiği çalışmalarda erkeklerin daha çeşitli mesleklerde temsil edildikleri rapor edilirken; meslek ve cinsiyet eşleştirmelerinin de geleneksel cinsiyet kalıpyargılarına uygun olduğu (örn., erkekler için teknisyen, itfaiyeci; kadınlar için sekreter, telefon operatörü gibi) ifade edilmiştir (örn., Seidman, 1999; Thompson ve Zerbino, 1995). Gün geçtikçe, kadınların bazı geleneksel rollerde temsil edilme oranlarının azaldığı belirtilse de mesleki temsiller ve genel

olarak toplumsal cinsiyet rolleri açısından gözlenen geleneksel çizginin sürdüğü de vurgulanmıştır (Signorielli ve Bacue, 1999). Nitekim son yıllarda yapılan çalışmalar, bu sürekliliği destekler nitelikte bulgular elde etmeye devam etmiştir (örn., Collins, 2011; Gerding ve Signorielli, 2014; Rudy ve ark., 2011). Gerding ve Signorielli (2014), 40 farklı çocuk programının 49 bölümündeki toplam 204 karakteri cinsiyet rolleri açısından incelediklerinde, belirli program türlerinde kadınların hem gerçek popülasyondaki oranlarına kıyasla hem de programlardaki erkek oranlarına kıyasla daha az temsil edildiklerini saptamışlardır. Ek olarak kadınların genellikle çekicilikleri ön plana alınarak temsil edildiği gözlenirken, erkeklerin ise daha çok davranış ve kişilik özellikleri ve “teknik” karakterler şeklinde sergilendikleri görülmüştür. Diğer yandan, Tv’de toplumsal cinsiyetle ilgili sunulan bu tür mesajlar, Ekme Kuramı bağlamında değerlendirildiğinde toplumsallaşma sürecinde olan ve TV ile yoğun bir şekilde vakit geçiren çocuk ve ergenlerin zihinlerine geleneksel cinsiyet rollerinin ekilmesine yol açacaktır (Gunter ve Gunter, 2019; Signorielli, 1990b). Benzer olarak erken çocukluk döneminde model almanın cinsiyet temelli kalıpyargıların oluşmasında önemli rolü olduğu gözönüne alındığında (örn; Bandura, 1969; Mischel, 1966 ve Kohlberg, 1966), hem ebeveynler gibi canlı modeller he de TV karakterleri gibi sembolik modeller, cinsiyet rollerini tanımlamaya çalışan çocuklar üzerinde oldukça etkili olacağı söylenilebilir. TV, özellikle çocukların sosyalleşmesine en çok katkıda bulunan medya yayın organıdır (Signorielli, 1990b). Çocukların TV karakterlerini gözlemleyerek öğrendikleri düşünüldüğünde, yoğun TV izleyen çocukların, daha kalıpyargısal cinsiyet rollerine sahip olacağı söylenilebilir. Benzer olarak, ergenlerinde günde yaklaşık üç saatlerini Tv karşısında geçirdikleri belirtilmektedir (Roberts, Foehr, Rideout ve Brodie, 1999). TV’deki mesajlar ayrıca, ergenlerin sosyal gerçeklik algılarını şekillendirmeye doğrudan ve dolaylı olarak katkıda bulunmaktadır. Ek olarak, kültürel normlar ve inanç sistemleri hakkında önemli mesajlar iletirken, neyin değerli olduğu hakkında da bilgi vermektedir (Rivadeneyra ve Ward, 2005). Ergenlerle gerçekleştirilmiş bazı çalışmalar (örn; Monk ve Ricciardelli, 2003) ayrıca Tv’de toplumsal cinsiyet kalıpyargılarıyla ilişkili mesajlara maruz kalma ile riskli davranışlar (alkol kullanımı, cinsel davranışlar) ve erkeklik ve kadınlık hakkında katı değerlendirmeler arasında ilişki olduğunu göstermiştir. Diğer yandan, medyanın ergenler için ruh hali kontrolü ve benlik keşfi gibi olumlu işlevleri de vardır (Arnett, 1995). Bu bilgilerden yola çıkarak, mevcut çalışmada, Ekme Kuramı’nın filizlendiği dönemlerden bu yana geçen 50 yılda özellikle çocuk ve ergenlerle gerçekleştirilmiş toplumsal cinsiyet temalı çalışmalara odaklanılmıştır. Bu amaç doğrultusunda derlenen çalışmalarda elde edilen bulgular ve gözlenen örüntüler genel bir çerçeve etrafında özetlenerek tartışılmış; konu ile ilgili olası doğurgular aktararak öneriler sunulmuştur.

Derleme çalışması kapsamında değerlendirilmeye alınan kaynaklar, pek çok metaanaliz ya da sistematik derleme çalışmasında olduğu gibi (örn., Eisend, 2010) çeşitli akademik veritabanları (örn., GoogleScholar ve ScienceDirect) ve internet temelli arama kanallarında “cinsiyet rolleri”, “Ekme Kuramı”, “TV izleme sıklığı”, “cinsiyet temelli kalıpyargılar”, “toplumsal cinsiyet” anahtar kelimeleri ve bu anahtar kelimelerin çeşitli kombinasyonları kullanılarak yapılan taramalar sonucunda elde edilmiştir. Yapılan taramalar neticesinde sıralanan makalelerin araştırma makalesi olmasına, çocuk ya da ergen örneklemini (18 yaşından küçük) içermesine ve Ekme Kuramı kapsamında ya da kuramla oldukça yakın ilişki kurulabilecek şekilde yürütülen çalışmalar olmasına dikkat edilmiştir. Bu doğrultuda, konu olarak uygun olan ancak yetişkin ya da yaşlı örneklerle çalışan (örn, Buerkel-Rothfuss ve Mayes, 1981; Carveth ve Alexander, 1985; Perse, 1986; Ross, Anderson ve Wisocki, 1982; Saito, 2007; Ward ve Rivadeneyra, 1999; Zemach ve Cohen, 1986), araştırma makalesi olmayan (örn., Calvert ve Huston, 1987; Gunter, 1986; Signorielli, 1990b; Witt, 2000) ve çocuklarda toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algı ya da tutumları çalışsa da bunu Ekme Kuramı’nın varsayımları ve yönetsel anlayışı ile gerçekleştirmeyen çalışmalar (örn., Davidoson, Yasuna ve Tower, 1979; McArthur ve Essien, 1976; Miller ve Reeves, 1976; Pingree, 1978; Tan, 1979, Uray ve

Burnaz, 2003; Wright ve ark., 1995) değerlendirme dışı bırakılmıştır. Ayrıca sadece TV’de sunulan programlarda cinsiyetlerin ve cinsiyet rollerinin nasıl temsil edildiğine dair içerik analizi yapan, ancak bu yöndeki mesajlara tekrarlı bir biçimde maruz kalmanın cinsiyet rollerine yönelik algılar üzerindeki etkisini incelemeyen araştırmalar da (örn., Sheldon, 2004) değerlendirmeye dahil edilmemiştir. Sonuç olarak, son 50 yıl içerisinde belirlenen ölçütlere uygun olan, ilki 1974 yılında sonuncusu ise 2016 yılında yayınlanmış olan toplam 23 araştırma makalesine ulaşılmıştır. Makaleler, başlıkları, yazarları, yayın tarihleri, amaçları, örneklemeleri ya da inceleme nesneleri, işlemleri ve elde ettikleri bulguları içerecek şekilde tablolastırılmıştır (bkz. Tablo 1). Bununla birlikte, birden fazla konuya değinen kapsamlı çalışmalarda, çalışmaların yalnızca Ekme Kuramı ile bağlantısının kurulabileceği bilgi ve bulgularına yer verilmiştir.

Çalışmalara Yönelik Değerlendirmeler ve Bulgular

Bu çalışmanın amacı Ekme Kuramı’nın ortaya atıldığı günden bu yana, toplumsal cinsiyet kalıpyargılarının çocuk ve ergenlerin zihinlerine nasıl ekildiğini konu edinen çalışmaları incelemektir. Bu amaçla ulaşılan 23 çalışmada, kuramın varsayımları gereği deneysel yöntemlerden ziyade betimsel ve ilişkisel araştırma tekniklerinin kullanıldığı görülmektedir (bkz., Tablo 1). Ayrıca, çalışmalardan 6’sı (Coyne, Linder, Rasmussen, Nelson ve Birkbeck, 2016; Coyne, Linder, Rasmussen, Nelson ve Collier, 2014; Morgan, 1982, 1987; Morgan ve Rothschild, 1983; Rossenwasser, Lingenfelter ve Harrington, 1989) farklı zaman noktalarında ölçümler alınarak gerçekleştirilmiş olan boylamsal çalışmalardır.

Katılımcıların Genel Demografik Özellikleri

Sözü edilen çalışmalarda incelenen çocuk ve ergenlerin demografik özelliklerine bakıldığında, eğitim durumlarının okul öncesi dönemden başlayarak ilkökul, ortaokul, lise ve üniversiteyi kapsayacak biçimde değiştiği görülmektedir. Buna bağlı olarak yaş aralıkları da hem çocuk hem ergen örneklemi içerecek bir dağılım göstermektedir. Okul öncesi döneme ait yaşlar çoğu çalışmada net bir biçimde belirtilmese de ekme analizi yapılan en erken yaştan 3 yaş (Beuf, 1974; Coyne, Linder, Rasmussen, Nelson ve Collier, 2014; Coyne, Linder, Rasmussen, Nelson ve Birkbeck, 2016), en ileri yaştan ise 18 yaş (örn., Ward ve Friedman, 2006) olduğu görülmüştür. Çalışmaların tümü ele alındığında, özellikle üzerinde durulan belirli bir yaş ya da yaş grubunun olmadığı; aksine her yaştan çocuğun en az bir çalışmada temsil edildiği dikkat çekmiştir. Çalışmaların çoğunda ayrıca kız ve erkek sayılarının ya da temel arka plan değişkenlerin dengelenmeye çalışıldığı görülmüştür. Bu nedenlerle, çalışmalardan elde edilen bulguların “çocuk ve ergen” örneklemeleri üzerinde temsil edici bir geçerliliğe sahip olduğu öngörülebilir. Ek olarak, çalışmalarda veriler büyük oranda çocukların ya da ergenlerin kendilerinden toplanmıştır. Yine de çocukların yanı sıra üniversite öğrencilerinden (McCauley, Thangavelu, Rozin, 1988) ya da çocukların ebeveynlerinden ya da öğretmenlerinden (Coyne ve ark., 2016; Perloff, 1977; Zuckerman, Singer ve Singer, 1980) toplanan veriler de bulunmaktadır. Bazı çalışmalarda da (Coyne ve ark., 2014; McGhee ve Frueh, 1980) küçük yaştaki çocukların algıları incelenirse de veriler çocukların yaşlarının çok küçük olması nedeniyle çocukları adına annelerinden toplanmıştır.

Tablo 1

Ekme Kuramı ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini Arasındaki İlişkiyi Çocuk ve Ergen Örneklerinde Çalışan Araştırmalara Ait Bilgiler

Yazar(lar)	Yıl	Başlık	Amaç	Örneklem - İnceleme Nesnesi	Ölçme Araçları ve İşlem	Sonuçlar
Beuf, A.	1974	Doctor, Lawyer, Household Drudge	TV programlarının, çocukların cinsiyet temelli iş bölümlerine yönelik algılarına olan etkisini incelemek	3-6 yaş arasında 63 çocuk (37 erkek, 27 kız)	Her bir çocukla yaklaşık 20-25 dk. süren bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde “büyüyünce ne olmak istediği”, karşıt cinsiyeti temel olarak “kız ya da erkek olsaydı ne olmak isteyeceği” sorularıyla birlikte, TV’yi ne sıklıkta izlediklerine yönelik sorular sorulmuştur. Ek olarak çocuklar, içinde farklı iş bölümlerine işaret eden resimlerin (örn., bebek bakan baba) yer aldığı “The O.K. Picture Game (O.K. Resim Oyunu)” adlı bir oyun oynamışlardır. Oyunda katılımcılardan sunulan resimlerin her birine OK (uygun, doğru) ya da NOT (uygun değil/yanlış) tepkisi vermeleri istenmiş, böylece geleneksel cinsiyet kalıpyargılarıyla uyumlu ve uyumsuz resimlere verilen tepkiler kaydedilmiştir.	TV’yi daha yoğun şekilde izleyen çocukların daha az izleyenlere kıyasla mesleki rollerle ilgili olarak daha geleneksel kalıpyargılamalar yaptıkları, TV’yi daha az izleyenlerin ise farklı mesleklerle daha açık oldukları görülmüştür.
Frueh, T. ve McGhee, P.E.	1975	Traditional Sex Role Development and Amount of Time Spent Watching Television	TV izlemeye harcanan zaman ile geleneksel cinsiyet rollerinin gelişimi arasındaki ilişkiyi araştırmak	Anasınıfı, 2., 4. ve 6. sınıftan toplam 80 çocuk (her bir sınıf için 10 erkek 10 kız, toplam 40 erkek, 40 kız).	Çocuklara haftada ortalama kaç saat TV izledikleri sorularak TV izleme sıklıkları açısından iki gruba ayrılmıştır [yoğun (25 saat ve fazla) ve az (10 saat veya az) izleyiciler]. Cinsiyet rollerine yönelik tutumlar “It Scale (O Ölçeği)” adlı ölçekten toplanmıştır. Ölçekte bir çocuk figürü adına maskülen ya da feminen içeriklere sahip materyaller arasından belirli seçimler yapılmıştır. Seçimler geleneksel rol tercihinin olup olmadığını yansıtmaktadır.	Yoğun şekilde TV izleyen çocukların, daha az yoğunlukta TV izleyenlere oranla cinsiyet rollerini daha geleneksel biçimde yansıtan seçimlerde bulundukları, dolayısıyla daha geleneksel cinsiyet rolleri algılarına sahip oldukları görülmüştür.
Perloff, R. M.	1977	Some Antecedents of Children’s Sex-Role Stereotypes	Çocukların cinsiyet rollerine yönelik kalıpyargıları öğrenmelerinde ebeveynlerinin ve TV’nin etkisini incelemek	Pittsburgh şehrindeki 3 farklı ilkokulda 5. ve 6. sınıfta eğitim gören toplam 160 öğrenci ve ebeveynleri (160 öğrencinin ailelerinin sadece %59’u dönüş yapmıştır. Ayrıca, öğrenciler cinsiyet açısından dengeli dağılmaktadır)	Çalışmada hem çocukların hem de ebeveynlerin cinsiyet rollerine yönelik tutumları ölçülmüştür. Bu ölçümler Baruch’un (1975) Cinsiyet Rollerini Kalıpyargısı Ölçeği’nin kısa formu ile gerçekleştirilmiştir. Ölçekte katılımcılardan yeni birisiyle tanışacaklarını hayal etmeleri istenmiş ve bu hipotetik erkek ve kadın belirli kalıpyargısal özelliklere ne kadar uydukları açısından puanlanmıştır. Ebeveynlerin ise cinsiyet rollerine yönelik tutumları ölçek formlara verdikleri yanıtların ortalaması (anne ve babanın) alınmış ve bu ortalamaya göre ebeveynler cinsiyet temelli kalıpyargılar yapma açısından az, orta ve çok kalıpyargılamaya yapan ebeveynler olarak sınıflandırılmıştır. Ek olarak çalışmada, çocukların hafta içi ve hafta sonu ne kadar süre TV izlediklerine dair bilgiler toplanmış ve izleme oranlarına göre çocuklar yoğun, orta ve hafif düzey izleyiciler olarak sınıflandırılmışlardır.	Cinsiyet rolleri açısından kalıpyargısal ebeveynlere sahip olan çocukların, diğer iki gruptaki ebeveynlere sahip olan çocuklara kıyasla daha fazla cinsiyet kalıpyargılarına sahip oldukları gösterilmiştir. Bununla birlikte, anneleri ev dışında çalışan çocukların daha az cinsiyet kalıpyargısına sahip oldukları belirtilmiştir. Son olarak, TV izleme oranları ile (yoğun, orta, hafif) cinsiyet rollerine yönelik kalıpyargısal tutumlara sahip olma düzeyleri arasında bir bağlantı bulunamamıştır.

Gerbner, G. ve Signorielli, N.	1979	Women and Minorities in Television Drama 1969-1978	TV'nin yoğun olarak izlendiği (prime-time) saatlerde ve hafta sonu gündüz saatlerinde gösterilen programlarda yer alan karakterleri ve bu programa maruz kalanların cinsiyetlere ve azınlıklara yönelik algılarını incelemek.	1969 - 1978 yılları arasındaki 1365 program ve 16888 karakter ve NORC genel toplum anketlerinden elde eden veriler	Programlara ait karakterler hem ırk temsilleri hem de cinsiyet temelli geleneksel kalıpyargılara uyup uymadıkları açısından incelenmiştir. Cinsiyetçi tutumlara ilişkin ölçümler ise o dönemlerde NORC (Bağımsız bir sosyal araştırma grubu) Genel Toplum Anketlerine (NORC General Social Surveys) verilen yanıtlardan elde edilmiştir.	Tüm TV karakterleri içerisinde, özellikle de ana karakterler söz konusu olduğunda erkeklerin kadınlardan çok daha fazla temsil edildiği gözlenmiştir. Cinsiyet farkı kadar belirgin olmasa da karakterlerin çoğunun beyaz ırktan oldukları, beyaz ırk dışındakilerin daha az oranda başrollerde yer aldıkları ortaya konulmuştur. Azınlıkların durumuna bakıldığında, Asyalıların gerçek popülasyondaki oranlarına karşılık gelmeyecek şekilde daha fazla temsil edildikleri görülmüştür. Amerikalı Hintlilerin ise popülasyondaki oranlarıyla benzer şekilde temsil edildikleri (başroller dışında) saptanmıştır. Bununla birlikte siyahiler ve hispaniklerin, TV'de, gerçekte olduklarından daha az oranda temsil edildikleri gözlenmiştir. Sergilenen roller incelendiğinde kadınların erkeklerle kıyaslandığında daha çok evli olarak temsil edildikleri, erkeklerden daha yüksek oranda romantik ilişkiye dâhil olmuş şekilde resmedildikleri gözlenmiştir. Ayrıca başrollerde ya da diğer önemli rollerde kadınların erkeklerle kıyasla daha az temsil edildiği bulunmuştur. Ek olarak, kadınların temsil ettikleri karakterlerin daha çok "iyi" karakterler olduğu görülmüştür. TV izleme ile cinsiyet rollerine ilişkin algılara dair elde edilen bulgular incelendiğinde, yoğun TV izleyenlerin izlemeyenlere göre kadınları evde oturması gereken ve ancak kocası destekledikçe çalışabilir olan bireyler olarak algıladıkları görülmüştür. Alan yazını ile çelişkili bir bulgu olarak beyaz ırk dışında cinsiyetçilik düzeyi oldukça yüksek olan bireylerde TV izleme oranı arttıkça cinsiyetçi tutumların azaldığı gözlenmiştir.
Meyer, B.	1980	The Development of Girls' Sex-Role Attitudes	Kızların yetişkin kadın rollerine yönelik algılarını ve bunu etkileyen bazı faktörleri incelemek	Ohio'da, yaşları 8-12 arasında değişen 150 kız öğrenci ve anneleri	Katılımcılar bireysel olarak görüşmeye alınmıştır. Cinsiyet kalıpyargılarına ilişkin tutumlar belirli aktivitelerin hangi cinsiyet için uygun olduğunu; hangi aktiviteleri hangi cinsiyetin daha iyi yapacağını; çalışma isteğini ve hangi işi yapmayı tercih edeceğini ve büyüğünde tipik bir gününün nasıl geçeceğini soran sorulara verilen yanıtlarla toplanmıştır. Ek olarak annelerin de toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumları hem kendilerine yönelik hem de kızlarına yönelik sorulan sorulara verdikleri yanıtlarla toplanmıştır. Ayrıca annelerin çalışıp çalışmadıkları da sorulmuştur. Ekme analizinin gereği olarak katılımcıların TV izleme miktarları da kaydedilmiştir.	Yaş açısından bir inceleme yapılmış ve düşük yaşlarda yüksek yaşıardan daha fazla cinsiyet kalıpyargısal tutumların olduğu gözlenmiştir. Ek olarak çoğunlukla anne ile çocuk arasında kalıpyargılar açısından yüksek kolerasyon bulunmuştur. Çalışan annelerin çalışmayanlara kıyasla daha az geleneksel cinsiyet rolü kalıpyargılarına sahip oldukları görülmüştür. Ancak aynı örüntü kızları için geçerli olmamıştır. Ekme analizi sonuçları incelendiğinde kızların cinsiyet rolü kalıpyargıları ile TV izleme miktarları arasında bir ilişkinin bulunmadığı görülmüştür.
McGhee, P. E. ve Frueh, T.	1980	Television Viewing and the Learning of Sex-Role Stereotypes	Çocukların TV izleme miktarları ile yetişkin cinsiyet rollerine yönelik sahip oldukları bilgiler arasındaki ilişkiyi belirlemek	1, 3, 5 ve 7. sınıfta öğrenim gören öğrenciler [Kullanılan örneklem Frueh ve McGhee'nin (1975) çalışmasında kullanılan örneklemin aynısıdır sadece arada 15 aylık bir zaman vardır]	Katılımcıların TV izleme miktarlarına ilişkin ölçümler bir önceki hafta izlenen program oranlarına göre belirlenmiştir. Buna göre, sabah 7 ile akşam 11 saatleri arasında bir önceki hafta yayınlanan tüm programlar belirlenmiş sonra katılımcılara geçen hafta içinde yayınlanan bu programları izleyip izlemedikleri sorulmuştur. Yaşları diğerlerine göre küçük olan iki sınıfta (1. ve 3. sınıf) anketler, çocukların ebeveynleri tarafından çocukları adına doldurulmuş; diğer iki sınıfta anketler öğrencilerin kendisi tarafından doldurulmuştur. Önceki çalışmalarla benzer bir biçimde 25 saat ve üzerinde TV izleyenler yoğun, 10 saat ve altındakiler hafif izleyiciler olarak sınıflandırılmıştır. Cinsiyet rollerine ilişkin ölçümler Williams Bennett ve Best'in (1975) geliştirdiği 12 çifti erkek, 12 si de kadın olmak üzere 24 çift resim ve her bir çift resme eşlik eden kısa açıklamaların olduğu görevle ölçülmüştür. Görevde katılımcılardan erkek ya da kalıpyargısal şekilde verilen belirli hikayelere uygun olan resmi, sunulan resim çiftinden (birisini kadın, diğer erkek) birini seçerek göstermesi istenmektedir.	Yoğun şekilde TV izlediği saptanan çocukların daha az TV izleyenlerle kıyaslandığında daha sık cinsiyet kalıpyargısal tercihler yaptıkları gözlenmiştir. Bununla birlikte etkileşim etkilerine bakıldığında az miktarda TV izleyenler arasında, erkek cinsiyetine yönelik kalıpyargılama yapmanın yaşla beraber azaldığı; yoğun izleyenler arasında ise erkeğe yönelik kalıpyargılama yapmanın yaş arttıkça da devam ettiği gözlenmiştir. Kadın cinsiyetine yönelik kalıpyargılama yapma durumu söz konusu olduğunda bu veya buna benzer herhangi bir anlamlı örüntüye rastlanmamıştır.

Zuckerman D. M., Singer, D. G. ve Singer, J. L.	1980	Children's Television Viewing, Racial and Sex-Role Attitudes	Çocukların cinsiyet rollerine ilişkin kalıpyargıları üzerinde ailenin TV izleme alışkanlıklarının ve bazı demografik değişkenlerin etkisini incelemek	New Haven'da 3, 4 ve 5. Sınıfta öğrenim gören toplam 155 öğrenci (katılımcıların cinsiyet dağılımları dengelenmiştir)	Araştırma kapsamında ebeveynlerden birtakım bilgiler toplanmış ve onlardan TV izleme miktarlarına ilişkin bilgileri kaydetmeleri istenmiştir. Toplanan bilgiler arasında, ebeveynlerin eğitim durumu, meslekleri, çocukların yaşları cinsiyetleri gibi bazı bilgiler bulunmaktadır. Ebeveynlerin meslekleri kalıpyargısal cinsiyet rollerine uygun olan ve olmayan şeklinde sınıflanmıştır. TV izlemeye ilişkin bilgiler ebeveynlerden 2 hafta boyunca ailenin TV izleme örüntü ve bilgilerini kaydetmeleri yoluyla elde edilmiştir. Daha sonra veriler çocukların ve ebeveynlerin haftada izledikleri programlar ve izledikleri süreler açısından ayrıştırılmıştır. Altı farklı program türü belirlenmiştir. Bunlar çizgi film, komedi, oyun programları, şiddet içermeyen diziler, spor programları ve şiddet içeren aksiyon programlarıdır. Ayrıca bu programlar karakterlerin fantastik olup olmadığı ya da ırksal özellikleri gibi özellikler bakımından da alt kategorilere ayrılmıştır. Son olarak programlar kadın karakterlerin cinsiyet rolleri açısından kalıpyargısal olarak sunulduğu ve sunulmadığı programlar olarak ayrıştırılmışlardır. Katılımcıların cinsiyet kalıpyargılarına yönelik tutumları sınıflarda öğretmenleri tarafından uygulanan Katz-Zalk testi ile (Zalk ve Katz, 1976) ölçülmüştür. Projektif olan bu testte karmaşık okul ortamlarındaki çocukların olduğu 55 slayt gösterilmiştir. Her bir slaytta o slaytta yer alan bir çocukla ilişkili kısa bir açıklama verilmiştir. Katılımcılardan sizce hangi çocuk başarı gösterecek ya da hangi çocuk oyunu kazanacağı gibi sorulara seçtikleri çocuklarla cevap vermeleri istenmiştir. Verilen 55 slayttan 38 tanesi ile ırklara yönelik kalıpyargılar, 13 tanesi ile de cinsiyet kalıpyargıları ölçülebilmektedir.	TV izleme alışkanlıklarına dair bulgular incelendiğinde çocukların TV karşısında geçirdikleri sürenin haftada 1-40 saat arasında değişti, ortalamasının ise 15 saat olduğu görülmüştür. Bu sürenin en çok komedi programlarına harcadığı da elde edilen bulgular arasındadır. Ayrıca çocukların haftada yaklaşık yarım saatlerini yüksek oranda cinsiyet kalıpyargısal içerikleri izleyerek geçirdikleri, yaklaşık 10 dakımı ise ırksal açıdan kalıpyargısal programları izlemekle geçirdikleri görülmüştür. Ebeveynlerin ise haftada 10-11 saat ile çocuklara göre daha az TV izledikleri gözlenmiştir. Özellikle TV izleme ile cinsiyet kalıpyargısal tutumlar arasındaki ilişkiye dair sonuçlar incelendiğinde, kız çocuklarında düşük zekâ seviyesi, annenin yüksek düzeyde eğitilmiş olması ve yüksek oranda tv izlenmesinin cinsiyet kalıpyargısal tutumları yordadığı ancak erkek çocuklar için böyle ne TV izleme ne de demografik değişkenler açısından böyle bir bulgunun elde edilemediği görülmüştür. Cinsiyet kalıpyargısal tutumlara sahip kızların anı zamanda daha çok fantastik ve şiddet içerikli program izledikleri ancak ilginç bir biçimde daha az kalıpyargısal içerikte program izledikleri raporlanmıştır.
Morgan, M.	1982	Television and Adolescents' Sex Role Stereotypes: A Longitudinal Study.	TV izleme miktarı ile ergenlerin cinsiyet rollerine ilişkin sahip oldukları kalıpyargılar arasındaki ilişkiyi ortaya koymak	New Jersey'de, 6. sınıftan 10. sınıfa kadar izlenen 349 katılımcı (%55'i kız).	1974 ile 1977 yılları arasında her yıl öğrencilere 2 anket uygulanmıştır. Her bir anket yaklaşık 100 maddeden oluşan anketlerde öğrencilerin sosyal gerçekliğiyle ilgili bilgiler toplanmıştır. Cinsiyet rolü kalıpyargılarına ilişkin bilgiler ise 5 soru ile toplanmıştır (örn. Bir ailede sence kimin tam zamanlı işi olmalı? Annenin mi, babanın mı yoksa her ikisinin birden mi?). Aynı zamanda TV izleme örüntülerine ilişkin bilgiler de alınmıştır.	Yıllık ölçümler incelendiğinde genellikle erkeklerin cinsiyetçilik puanlarının giderek düştüğü, kadınların ise sabit kaldığı görülmüştür. Giderek bir düşüş olsa da erkeklerin cinsiyetçilik puanlarının kadınlardan bütün yıllarda daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte sosyoekonomik düzey, IQ ve okunan sınıf ile TV izleme miktarı arasında negatif yönde ilişki bulunmuştur. Ek olarak, daha fazla TV izleyen öğrencilerin daha cinsiyetçi tutumlara sahip oldukları gözlenmiştir. Bu ilişki takip edilen her 3 yıl için de geçerli olmuştur. Boylamsal bir değerlendirme yapıldığında, kadınlarda herhangi bir yıl için TV izleme miktarının bir sonraki yılda elde edilen cinsiyet rolü kalıpyargılarına ilişkin sonuçları yordadığı saptanmıştır. Erkeklerde ise bu yönde anlamlı bir sonuç elde edilememiştir. Ancak erkeklerde cinsiyetçilik düzeyi daha sonraki dönemlerdeki TV izleme miktarının belirleyicilerinden olmuştur. Diğer bir ifadeyle, yüksek cinsiyetçilik, sonrasında daha fazla TV izlemeyle sonuçlanmıştır.
Morgan, M. ve Rothschild, N.	1983	Impact of the new television technology: Cable TV, Peers, and Sex Role Cultivation in the Electronic Environment	Cinsiyet rollerine ilişkin kalıpyargıların TV tarafından çocukların zihinlerine ekilip ekilmediğini araştırmak	Minnesota'da 8. Sınıfta öğrenim gören toplam 287 öğrenci (%53'ü erkek)	Boylamsal olan bu çalışmada veriler Kasım 1981 ve Nisan 1982 de olmak üzere 2 aşamada toplanmıştır. Katılımcıların TV izleme miktarlarına ilişkin bilgiler, "Okul günlerinde, akşam yemeği ile yatağa gitme zamanı arasında ne kadar TV izlersin?" şeklindeki sorularla alınmıştır. Günün diğer saatleri için de ölçüm alınmıştır ancak mesaj içeriklerinin uygunluğu ve en çok izlenen saat olması bakımından akşam saatlerine ilişkin alınan ölçümlerin incelenmesinin daha uygun olduğu düşünülmüştür. Cinsiyet rollerine ilişkin kalıpyargılar ev işlerindeki görev dağılımına (örn., çöp atmak, bulaşık yıkamak) dair sorulara verilen yanıtlardan elde edilmiştir.	Yoğun şekilde TV izleyenlerin, daha az miktarda TV izleyenlere oranla iş bölümlerine yönelik olarak daha geleneksel cinsiyet rolü kalıpyargılarına sahip oldukları görülmüştür.

Repetti, R. L.	1984	Determinants of Children's Sex Stereotyping: Parental Sex-Role Traits and Television Viewing	Genç yaştaki çocukların cinsiyetlere yönelik kalıpyargıları, ebeveynlerin cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve TV izleme oranları arasındaki ilişkiyi incelemek	New Haven'da yaşayan 40 aile ve yaşları 5.5 ve 7.5 arasında değişen çocukları (22 erkek, 18 kız)	Bir kadın araştırmacı tarafından çocuklarla görüşme yapılmış, yapılan görüşmede belirli tekniklerle (örn., gösterilen oyuncanın hangi cinsiyete daha uygun olduğunu söylemek ya da belirli mesleklerle uygun cinsiyeti belirlemek) çocukların cinsiyet kalıpyargılarına ilişkin ölçümler alınmıştır. Ayrıca çocuklardan 120 farklı TV programı arasından hangilerini izledikleri ve izleme oranlarına dair bilgiler de toplanmıştır. Çocuklarla olan görüşmeden yaklaşık bir ay sonra ebeveynlere bir uygulama yapılmıştır. Uygulamalar içerisinde Bem'in Cinsiyet Roller Ölçeği (Bem, 1974) ve bireylerin geleneksel cinsiyet rolleri açısından sahip oldukları kişilik özelliklerini belirlemek için kullanılan bazı sorular bulunmaktadır.	Ebeveynlerin cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarına dair puanlar ile çocuklarının oyuncak ve mesleklerle yönelik kalıpyargıları arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Bununla birlikte eğitimsel TV programları izlemek ile kalıpyargılama arasında negatif yönde ilişki bulunmuştur. Ancak toplam TV izleme miktarı ile cinsiyet kalıpyargıları arasında bir ilişki bulunamamıştır.
Wroblewski, R. ve Huston, A. C.	1987	Televised Occupational Stereotypes and Their Effects on Early Adolescents: Are They Changing?	TV'de sunulan cinsiyet temelli mesleki kalıpyargıların ergenlerin mesleklerle yönelik şemaları üzerindeki etkisini incelemek	5 ve 6. sınıfa giden toplam 65 öğrenci (35 erkek, 23 kız)	Öğrencilere 3 tane bilgi kaynağı (TV, gerçek yaşam ve diğer) kategorisinden olan ve her bir kategoride 6 meslek olan 18 meslek sunulmuştur. Örneğin TV kategorisinde yer alan meslekler avukat, özel dedektif, polis, manken, sekreter ve hizmetçidir. Bununla birlikte gerçek yaşam için belirlenenler, diş hekimi, tv satıcısı, postacı, diş hijyenisti, okul hemşireliği ve kafeterya garsonudur. Diğer kategorisinde ise bu iki kategoriden birine girmediği düşünülen meslekler bulunmaktadır. Her bir kategorideki mesleklerin yarısı kadın yarısı erkek ilişkili meslekler şeklinde belirlenmiştir. Her bir mesleğin ne kadar prestijli algılandığı; mesleklerin hangi cinsiyet kategorisine daha uygun olduğu, ileride tercih edip etmeyecekleri, mesleklerle ilişkin bilgileri, mesleklerin temsil edenlerin gerçekte nasıl bir cinsiyet dağılımına sahip olabileceklerine yönelik inançlar ve tutumlar belirli sorularla ölçülmüştür. Bununla birlikte TV'de en çok izlenen saatlerde sunulan 60 program mesleklerle yönelik sahip oldukları içerik bakımından geleneksel olan olmayan şekilde ikiye ayrılmıştır. Öğrenciler de her bir programı izleme miktarlarını bildirmişlerdir.	TV meslekleri, gerçek yaşam mesleklerine göre daha yüksek oranda kalıpyargısal olarak algılanmıştır. Paralel olarak, öğrencilerin, TV'nin kadını olarak sunduğu mesleklerde bulunan erkeklerle karşı gerçek yaşamın kadını olarak sunduğu mesleklerde bulunan erkeklerle karşı olduğundan daha fazla olumsuz tutumlar besledikleri gözlenmiştir. Ayrıca kadınların TV'de sunulan maskülen mesleklerle yönelik cinsiyet şemalarının değiştiği gözlenmiştir. Kadınlar bu yöndeki mesleklerle giren kadınlara yönelik daha olumlu tutumlar beslemişler ve bu mesleklerle yönelik ilgileri de artmıştır.
Morgan M.	1987	Television, Sex-Role Attitudes, and Sex Role Behavior	TV izleme miktarı ile cinsiyet rollerine ilişkin tutum ve davranışlar arasındaki bağlantıyı incelemek	Minnesota'da 8. sınıfta öğrenim gören toplam 287 ergen öğrenci (%53'ü erkek)	Öğrencilerin TV izleme oranlarına ilişkin bilgiler "Okul günlerinde, akşam yemeği ile yatağa gitme zamanı arasında ne kadar TV izlersin?" şeklindeki sorularla alınmıştır. Cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ise ev işlerine ya da belirli görevlere yönelik cinsiyet temelli yapılan öz-bildirimlerle elde edilmiştir. Ölçümler 6 ay aralıklarla (güz ve bahar) toplamda 2 defa alınmıştır.	Yoğun TV izleyen katılımcıların daha çok cinsiyetçi tutumlara sahip oldukları ancak boyamsal olarak bakıldığında cinsiyetçi tutumların cinsiyetçi davranışlara yansımadağı görülmüştür. Diğer bir ifadeyle, TV izleme ile gerçek davranışlar arasında bir ilişki bulunamamıştır. Bununla birlikte erkeklerde cinsiyetçi tutumların yüksek olması daha sonraki TV izleme oranında (2. aşamadaki ölçümde) anlamlı bir artışa sebep olmuştur.
McCauley, C. Thangavelu, K. ve Rozin, P.	1988	Sex Stereotyping of Occupations in Relation to Television Representations and Census Facts	Cinsiyet kalıpyargısal mesleklerle yönelik değerlendirmeler ve bu değerlendirmelerin TV ve gerçek yaşamdaki karşılıkları ile olan tutarlılığını ve TV izleme sıklığı ile bağlantısını incelemek. Bunun için iki çalışma yürütülmüştür	Birinci çalışma: Farklı lise ve üniversitede okuyan toplam 126 öğrenci (49 erkek, 77 kadın). İkinci çalışma: Pennsylvania Üniversitesi'nde eğitim gören 173 öğrenci (99 erkek, 74 kadın)	Katılımcılardan bazı demografik özelliklerle ve bazı mesleklerle ilgili tahminler alınmıştır (örn., sizce 100 Amerikalının kaçısı erkektir/kadındır? Veya Aşağıdaki meslekleri yapan 100 Amerikalıdan kaçısı kadındır/erkektir?). Tahminleri karşılaştırmak için kullanılacak gerçek veriler, ABD'nin İstatistikî Özetine (<i>Abstract of the United States</i>) ait verilerden alınmıştır. TV'ye ilişkin veriler de Gerbner ve Signorielli'nin (1979) TV programlarının içerik analizlerini yaptıkları çalışmalarından alınmıştır. İkinci çalışmada benzer bir yol izlenmiş ancak bu kez katılımcıların TV izleme oranları da kaydedilmiştir.	Sosyal gerçekliklere ilişkin tahminlerde tüm örneklem gruplarının benzer hatalar yaptıkları ve algılarının gerçeklikten farklı olduğu gözlenmiştir. Ek olarak, TV içeriğindeki meslek kategorilerindeki oranların da gerçekten farklı olduğu saptanmıştır, ancak TV'deki sapma ile katılımcıların tahminlerindeki sapmalar paralellik göstermemiştir. Son olarak, TV izleme oranı ve meslekleri cinsiyet açısından kalıpyargısal şekilde değerlendirme arasında bir ilişki bulunamamıştır.

Rosenwasser, S. M., Lingenfelter, M. ve Harrington, A. F.	1989	Nontraditional Gender Role Portrayals on Television and Children's Gender Role Perceptions	Cinsiyet rollerinin geleneksel olmayan şekilde sunulduğu programların çocukların cinsiyet rollerine ilişkin algıları üzerindeki etkisini incelemek.	Texas'ta öğrenim gören anasınıfı ve 2. sınıf öğrencileri (Boylamsal inceleme yapılmıştır: Ölçümler 1986 ve 87 yıllarının baharında alınmıştır. 1986 yılındaki örneklem, 24 erkek, 32 kız olmak üzere toplam 45 anasınıfı 11 ikinci sınıf öğrencisini içerirken; 1987 örneklemini 27 erkek, 31 kız olmak üzere toplam 34 anasınıfı, 24 ikinci sınıf öğrencisini içermiştir.)	Araştırmada, hem 1986 hem de 1987 yıllarında ölçümler alınmıştır. Bunlar çocukların genel olarak belirli rollere yönelik tutumlarına dair ölçümler (Primary Role Attitude Scale), yetişkin aktivitelere yönelik cinsiyet temelli kalıpyargılara sahip olup olmadığına ilişkin ölçümler (23 farklı aktivite ve bu aktivitelere yönelik sorulan sorular) ve "The Cosby Show", "Growing Pains" ve "Who is the Doctor" programlarına (kalıpyargısız öğeler barındırmayan programlar) yönelik bilgilerine dair ölçümlerdir (örneğin Cosby Show'da en küçük kızın adı nedir? gibi sorulara verilen yanıtlar).	İlişkisel analizler sonucunda geleneksel olmayan programlara ilişkin bilgi sahibi olma düzeyi ile daha az kalıpyargısal tutumlara sahip olmak arasında pozitif bir ilişkinin yakalandığı gözlenmiştir. Ayrıca 2. Sınıf öğrencilerinin anasınıfı ile karşılaştırıldığında, programlarla ilgili daha çok bilgi sahibi oldukları, belirli işleri kimin yapması gerektiğine yönelik sorularda her iki cinsiyeti de işe uygun gördükleri ve geleneksel kalıpyargılara ilişkin de daha çok bilgiye sahip oldukları gözlenmiştir.
Signorielli, N.	1989	Television and Conceptions About Sex Roles: Maintaining Conventionality and the Status Quo	TV'nin en çok izlendiği saatlerde gösterilen programlarda kadın ve erkeğin nasıl sunulduğunu incelemek ve TV izleme oranı ile kadın ve erkeğin toplumdaki rolüne ilişkin cinsiyetçi görüşlere sahip olma düzeyi arasındaki ilişkiyi ortaya koymak	1969 ve 1985 yılları arasında TV'de yayınlanan programlardaki toplam 19.775 karakter (14.011 erkek, 5691 kadın) ve Genel toplum anketlerinden (NORC) elde edilen cinsiyet rollerine yönelik tutumlara ilişkin veriler.	Karakterleri incelemek ve etkilerini araştırmak için hem mesaj sistem analizi hem de ekme analizi kullanılmıştır. Ekme analizi 1975, 77, 78, 83 ve 86 yıllarında yapılan NORC Genel Toplum Anketinden elde edilen verilerle gerçekleştirilmiştir. TV izleme miktarı ile bu ankette yer alan cinsiyetçilikle ilgili 4 soruya verilen yanıt arasındaki ilişkilere bakılmıştır. 4 ifadeden 2 ya da daha fazlasına cinsiyetçi tepki verenler yüksek düzeyde cinsiyetçi olarak adlandırılmıştır. Not: 1982 yılındaki NORC anketinde de sözü edilen 4 soru sorulmuştur ancak o verilerde çok fazla kayıp olduğu için 1982 yılına ait veriler analize dâhil edilmemiştir.	Karakter analizleri sonucunda uzun süredir cinsiyet rollerine ilişkin sunulan imajların oldukça sabit, geleneksel ve statükoyu destekler nitelikte olduğu saptanmıştır. Toplamda 17 yıla yayılan programlarda genellikle erkeklerin kadınlardan 2-3 kat daha fazla temsil edildiği, erkeklerin daha çok şiddetle ilişkilendirildiği, kadınların daha ev içi erkeklerin daha ev dışı görevlerle ya da mesleklerle resmedildikleri görülmüştür. Ayrıca yoğun şekilde TV izlemenin kadınların toplumdaki rollerine ilişkin daha cinsiyetçi görüşlere sahip olma ile ilişkili olabileceği gösterilmiştir.
Potter, W. J., ve Chang, C.	1990	Television Exposure Measures and the Cultivation Hypothesis	Beş farklı TV'ye maruz kalma durumunun ergenlerde ekme hipotezini ne kadar yordadığını araştırmak.	8, 9, 10, 11 ve 12. Sınıflarda okuyan Yaşları 12 ile 19 arasında değişen 395 öğrenci (%51.4'ü erkek)	Ekme kuramı'nda çeşitli kavramsallaştırmaları yapılan TV izleme miktarının 5 farklı türü oluşturulmuştur. Bunlar halihazırda sıklıkla kullanılan genel TV izleme miktarı ve buna ek olarak TV program türlerine maruz kalma miktarı, total izleme miktarına göre kontrol edilmiş tür izleme miktarı, Tv Showlarına maruz kalma oranları ve ağırlıklandırılmış izleme oranıdır. Katılımcılar ilk olarak TV izleme alışkanlıklarını belirttikleri bir ölçek doldurmuşlardır. Sonra Tv de resmedilenlerle gerçek dünyadaki karşılıklarına ilişkin tahminler ve inançların ölçüldüğü ikinci ölçeği doldurmuşlardır. Bu ölçek ilk ölçekten 3 ay sonra toplanmıştır. Ayrıca öğrencilerin okul yaşamlarına ilişkin tuttukları kayıtları da alınmıştır. Farklı izleme sınıflandırmalarının çocukların zihinlerinde bazı durumların ekilmesi üzerinde nasıl etkili olduğu incelenmesi yapılmak üzere birden çok ekme değişkeni belirlenmiştir. Bunlar şiddet suç boşanma kadın meslekleri gibi değişkenlerdir. İncelemeler gerçek yaşama ilişkin tahminlerle, bu değişkenlere yönelik benimsenen inançlarla ölçülmüştür. Cinsiyet kalıpyargılarına işaret edecek ölçümler özellikle kadının çalışma yaşamına ilişkin ölçümleri kapsamaktadır. Buna ölçümlerde katılımcılar 5 li likert ölçek üzerinde "evli kadınların evde oturmaları ve ev hanımı olmaları gerekmektedir" şeklindeki ifadelerle katılma düzeylerini bildirmektedirler	Katılımcıların genel olarak haftada 27 saat civarında TV izledikleri görülmüştür. Demografik özellikler gibi kontrol değişkenleri için içinde olmadığında TV izleme sınıflandırmaları içerisinde en verimsiz olanın toplam TV izleme miktarı olduğu diğer 4 sınıflandırmadan bu sınıflandırmadan daha iyi bir açıklama gücüne sahip olduğu raporlanmıştır. En iyi ölçümün ise oransal ölçümler olduğu ifade edilmiştir. Ancak çok değişkenli regresyon analizlerine girildiğinde en iyi ölçüm türünün oransal olmadığı bu kez genel TV izleme oranı olduğu görülmüştür. Mevcut derleme çalışmasının kapsamına uygun olan bulgular incelendiğinde TV izleme miktarı oransal olarak belirlendiği durumlarla çalışan kadınların ilişkin inançların, spor ve macera türündeki içeriklere maruz kalmak ile negatif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur.

Signorielli, N. ve Lears, M.	1992	Children, Television, and Conceptions about Chores: Attitudes and Behaviors	Çocukların TV izleme miktarları ile cinsiyet rollerine yönelik tutum ve davranışları arasındaki ilişkiyi incelemek	4. ve 5. sınıflarda öğrenim gören toplam 523 (257'si 4. Sınıf, 273'ü 5. sınıf) öğrenci (%49.6 erkek)	Katılımcıların TV izleme miktarlarına ilişkin bilgiler "Okul günlerinde, eve vardığınız zamandan akşam yemeğine kadar olan sürede genellikle ne kadar TV izlersiniz" ve "Okul günlerinde akşam yemeğinden yatağa gitmeye kadar olan sürede ne kadar TV izlersiniz" şeklindeki sorularla verilen yanıtlardan elde edilmiştir. Katılımcıların hafta sonu TV izleme miktarı hakkında da bilgi toplanmış fakat ortalama izleme süresi açısından en iyi sonucun okul zamanlarında izlenen süre olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların cinsiyet rollerine yönelik tutum ve davranışlarına dair ölçümler, tutum ve davranış için ayrı olmak üzere 2 farklı set soru hazırlanarak toplanmıştır. Tutumlarla ilgili sorular belirli işlerin kimin tarafından yapılması gerektiğine dair sorularken, davranışlarla ilgili sorular, verilen bu işlerin öğrencilerin kendileri tarafından yapıp yapılmadığını soran sorulardır.	Yoğun olarak TV izleyenlerin daha az izleyenlere göre kadın ve erkeğin yapması gereken işlerle ilgili daha geleneksel tutumlara sahip oldukları görülmüştür.
Larson, M.S.	1996	Sex Roles and Soap Operas: What Adolescents Learn About Single Motherhood	Sabahları yayınlanan dizilerde bekâr anne rolündeki karakterlerin yaşam tarzlarını ve üstlendikleri rolleri izlemenin, çocukların bekâr annelere ilişkin algılarına olan etkisini incelemek	1991 ve 1993 arasında bekâr anne figürü kullanan diziler ve ortaokul ve lisede okuyan toplam 163 öğrenci	Araştırmada, sabahları yayınlanan ve bekâr anne figürünün kullanıldığı diziler kayıt altına alınmış ve bekâr anne sahneleri incelenmiştir. Daha sonra bu dizileri izleyen ve izlemeyen öğrencilerin bekâr annelere yönelik algıları karşılaştırılmıştır. Algılar bu yönde tutumları soran ve 17 maddeden oluşan bir ankete verilen 5'li likert yanıtlar üzerinden toplanmıştır.	Dizileri yoğun bir şekilde izleyenlerin daha az izleyenlere oranla bekâr annelere yönelik algılarının değiştiği gözlenmiştir. Buna göre, bu dizileri yoğun şekilde izleyenlerin, bekâr annelerin daha kolay yaşam şartlarına, daha iyi iş imkânlarına ve daha iyi eğitim düzeyine sahip olduklarına dair inançlara sahip oldukları gözlenmiştir. Aynı zamanda bekâr annelerin bebeklerinin de diğer tüm bebekler gibi sağlıklı olacağı düşünülmüştür.
Rivadeneyra, R. ve Ward, L. M.	2005	From Ally McBeal to Sábado Gigante: Contributions of Television Viewing to the Gender Role Attitudes of Latino Adolescents	İngilizce ve İspanyolca programlar izleyen Latin gençlerde TV izleme davranışı ile cinsiyet kalıpyargıları arasındaki ilişkiyi incelemek	Los Angeles'ta yaşayan 186 Latin liseli ergen öğrenci (%56'sı kadın)	Katılımcılara, içinde bulunulan aydan bir önceki ay yayınlanmış toplam 132 İngilizce ve İspanyolca programı ne sıklıkla izledikleri sorulmuştur. Ayrıca bu programları izleme motivasyonları ve programlardaki karakterlerle ne kadar özdeşim kurdukları da katılımcılardan elde edilen bilgiler arasındadır. Ek olarak, geleneksel cinsiyet rollerine yönelik tutumlar da Latin ergenlere yönelik kültürel kimlik ölçeğinin alt boyutlarından birisi kullanılarak ölçülmüştür. Bu ölçekte "evde bütün önemli kararları erkek almalıdır" şeklinde sorular yer almaktadır ve bu tür sorulara verilen yanıtlar üzerinden cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar belirlenmiştir.	Erkeklerin kadınlardan daha fazla geleneksel cinsiyet kalıpyargıları sergiledikleri gözlenmiştir. Ek olarak kadınların genel TV izleme oranlarının erkeklerden yüksek olduğu gözlenmiştir. Özellikle İspanyolca programların cinsiyet kalıpyargılarıyla daha çok ilişkili olduğu gözlenmiştir. Kadınlarda, daha çok İspanyolca bilmek ile daha geleneksel cinsiyet kalıpyargısına sahip olmak arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur. Hem kadın hem de erkeklerde, aynı örüntü daha az İngilizce bilmek ile ilişkili bulunmuştur. Ek olarak ebeveynlerin otoritesine karşı gelmek ile geleneksel cinsiyet kalıpyargılarına sahip olmak arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Erkekler arasında ayrımcılığa uğradığını düşünmek ile geleneksel cinsiyet kalıpyargısına sahip olmak arasında pozitif yönde ilişki bulunmuştur. Son olarak, daha çok TV izleyen kadın ergenlerin daha fazla geleneksel cinsiyet kalıpyargılarına sahip oldukları gözlenmiştir. Aynı örüntü erkekler için anlamlı bulunamamıştır.

Ward, L. M., Hansbrough, E. ve Walker, E.	2005	Contributions of Music Video Exposure to Black Adolescents' Gender and Sexual Schemas	Müzik videolarına maruz kalmanın ergenlerin cinsiyetlere yönelik algıları üzerindeki etkisini incelemek	9, 10 ve 11. Sınıfta öğrenim gören Afro- Amerikalı toplam 152 öğrenci (%70'i kadın)	Öğrencilerden ilk aşamada 90 faklı programı geçmiş 3 ay içerisinde ne kadar izlediklerine dair bilgilerle birlikte tipik olarak günde ne kadar süre müzik programı, spor programı ya da film izledikleri ve müzik dinlediklerine dair bilgiler alınmıştır. Bunun bir sonucu olarak toplamda 5 farklı medyaya maruz kalma değişkeni elde edilmiştir: genel en çok izlenen saatlerdeki programları izleme saatleri, müzik video izleme saatleri, spor izleme saatleri, müzik dinleme saatleri ve film izleme saatleri. Ayrıca belirli içeriklerin etkisini incelemek üzere 8 tane müzik videosu belirlenmiştir. Bu videolardan 4'ü yüksek düzeyde kalıpyargısal içeriğe (örn., kadınların cinsel obje olarak sunulduğu, erkeklerin duygusallıktan uzak resmedildiği) sahipken diğerleri bu içerikten uzak videolardır. Cinsiyet kalıpyargılarına dair ölçümler, Ergenler için Kadına Yönelik Tutum Ölçeği (Attitudes Towards Women Scale for Adolescents, ATWSA, Galambos, Petersen, Richards ve Gitelson, 1985), cinselliğe ilişkin kalıpyargıları ölçmek üzere de Çıkma ve İlişkilere Yönelik Tutum Ölçeği (Attitudes Towards Dating and Relationships, ATDR, Ward ve Rivadeneyra, 1999) kullanılmıştır. Son olarak cinsiyet özelliğine dair bir ölçüm alınmış bu ölçümde öğrencilerin ne kadar feminen ya da ne kadar maskülen idellere sahip oldukları belirlenmiştir. Bunun için belirli özellikler verilip kadın ve erkeklerin bu özellikleri ne kadar taşımaları gerektiği sorulmuştur. Araştırma 2 aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada (N= 148) TV izleme sıklıklarına ilişkin bilgiler alınmış ve devamında ATWSA ölçeği ile maskülen-feminen idealleri ölçeği ölçekler verilmiştir. İkinci aşamada katılımcılar içerik açısından ikiye ayrılan müzik video türlerinden birine giren videoları izlemişler ve her bir videoyu ne kadar eğlendirdiği ya da gerçekçi buldukları gibi sorular açısından puanlamışlardır. İlk çalışmaya dahil olan katılımcıların hepsi bu çalışmaya katılmamıştır. Toplamda 115 kişinin katıldığı ikinci aşamada katılımcılar ayrıca videoları daha önceden izleyip izlemediklerini de bildirmişlerdir.	Genel olarak daha sık spor ve müzik videosu izlenmesi, daha geleneksel cinsiyet rolü tutumlarıyla ve belirli geleneksel niteliklere daha fazla önem verilmesiyle ilişkili bulunmuştur. Aynı etki kalan 3 medya türü için gözlenmemiştir. Benzer şekilde, cinsiyet kalıpyargıları açısından zengin içeriğe sahip müzik videolarına maruz kalan öğrencilerin tam tersi videolara maruz kalan öğrencilere kıyasla, cinsiyet ve cinsel ilişkilerle ilgili daha çok kalıpyargısal tutumlara sahip oldukları gözlenmiştir.
Ward, L. M. ve Friedman, K.	2006	Using TV as a Guide: Associations Between Television Viewing and Adolescents' Sexual Attitudes and Behavior	Tv izlemenin ergenlerin cinsel tutum ve davranışlarına olan katkısını incelemek	14 - 18 yaş arası Asyalı, Afrikalı ve Latin Amerikalı toplam 244 lise öğrencisi (%59'u kadın)	Katılımcılar 3 deney grubu bir kontrol grubu olmak üzere dört gruba ayrılmışlardır. Deneysel grupların her birine, kadının cinsel obje olarak resmedildiği, erkeğin cinsel obje olarak resmedildiği ya da seksin eğlence aracı olarak resmedildiği kliplerden birisi izletilmiştir. Kontrol grubu ise herhangi bir cinsel içeriği olmayan sahneler izlemişlerdir. Ardından katılımcılara cinsiyet kalıpyargıları hakkındaki fikirlerini, günlük ne kadar TV izlediklerini, TV karakterleriyle kurdukları özdeşimleri, cinsellik ve ilişki deneyimleri ve TV izleme motivasyonlarını belirlemeye hizmet eden sorular sorulmuştur. Bununla birlikte çalışmada 3 deneyel koşuldun ya da kontrol koşulundaki videolardan birini almayan ancak diğer ölçekleri alan 90 kişilik ek bir öğrenci grubuyla daha çalışılmıştır. Bu eklemenin korelasyonel analizler için örneklem sayısını arttırmak için yapıldığı belirtilmiştir.	Genel olarak kadınların erkeklerden daha fazla cinsel içerikli program izledikleri, bu programlarda kendi cinsiyetinden olan karakterlerle erkeklerden daha fazla özdeşim kurdukları gözlenmiştir. Ayrıca bazı demografik değişkenlerle de cinsel tutum ve davranışları arasında korelasyonlar bulunmuştur. Farklı program içeriklerinin sunulduğu deneyel manipülasyona ait sonuçlar incelendiğinde genel olarak bu tür içeriklerden herhangi birini izlemek kontrol grubuna kıyasla daha cinsiyet kalıpyargısal tutum ve davranışlarla sonuçlanmıştır. Bununla birlikte kadının cinsel obje olarak sunulduğu videoları izleyenlerin kontrol grubuna göre bu durumu normal olarak gördükleri ve daha çok cinsiyet kalıpyargısal tutumlara sahip oldukları gözlenmiştir. Ayrıca içerikten bağımsız olarak normal programları izleyenlerde de TV izleme miktarı arttıkça daha çok cinsiyet kalıpyargılarına sahip olunduğu gözlenmiştir. Ayrıca katılımcıların cinsel deneyim düzeyleri ile TV izleme oranları arasındaki ilişkiye sahip oldukları cinsiyet kalıpyargılarının aracılık ettiği gözlenmiştir.

Coyne, S.M., Linder, J.R., Rasmussen, E.E., Nelson, D.A. ve Collier, K.M.	2014	It's a Bird! It's a Plane! It's a Gender Stereotype!: Longitudinal Associations Between Superhero Viewing and Gender Stereotyped Play	Okul öncesi çocukların medyadaki süper kahramanlara maruz kalmaları ile sonraki oyun tercihleri arasındaki ilişkiyi incelemek	3 - 6 yaş arasındaki 134 çocuğun (72 erkek, 62 kız) ebeveynleri	Çocukların ebeveynlerine e-posta yoluyla ulaşılmış ve çocuklar ve medya üzerine bir araştırmaya katılmaları istenmiştir. Boylamsal şekilde ilerleyen çalışmada, bir yıl arayla iki zaman noktasında belirli ölçümler alınmıştır. Ebeveynlere her iki zaman noktasında da çocuklarının Batman, Spiderman gibi süper kahraman filmlerini ne sıklıkla izledikleri sorulmuştur. Ayrıca annelerden, silahlı ve erkeksi kabul edilen oyun/oyuncaklarla çocuklarının ne sıklıkta oynadıklarını ve en sevdikleri 3 TV programını rapor etmeleri istenmiştir. Son olarak ebeveynlere “Çocuğunuza medyada ne gördüğünü anlamada ne sıklıkta yardım etmeye çalışıyorsunuz?” şeklinde sorular sorulmuştur.	Süper kahraman programlarını izleyen erkek çocuklarının, 1 yıl sonra cinsiyet kalıpyargısal olan oyunları daha fazla tercih ettikleri bulunmuştur. Aksine, kızlar için aynı etki bulunmamıştır. Erkek kalıpyargısal oyun tercihleri üzerindeki süper kahraman etkileri erkeklerle özgü görünse de sonuçlar süper kahraman programlarını izleyen kız ve erkeklerin gelecekte oyuncak silahlarla oynamaya olasılıklarının yine de daha yüksek olduğunu göstermiştir.
Coyne, S.M., Linder, J.R., Rasmussen, E.E., Nelson, D.A. ve Birkbeck, V.	2016	Pretty as a Princess: Longitudinal Effects of Engagement With Disney Princesses on Gender Stereotypes, Body Esteem, and Prosocial Behavior in Children	Erken dönem çocukluk döneminde Disney Prenses filmleri ve ürünlerine olan bağlılık ile cinsiyet kalıpyargısal davranış, beden saygısı (beden imajı) ve toplum yanlısı davranışlar arasındaki ilişkileri ve bu ilişkide ebeveynlerin rolünü incelemek	36-78 ay yaş aralığındaki 198 çocuk (% 47'si erkek) ve onların ebeveynleri (yaş ort., 33.50 yıl) Not: Çalışma boylamsal bir çalışmadır. Çalışmanın ilk aşamada 240 katılımcı olmasına rağmen 2. Zaman noktasında katılımcı kayıpları nedeniyle sayı 198'e düşmüştür.	Çalışmada özellikle kızların Disney prenses karakterlerine daha çok bağlı oldukça ve daha çok maruz kaldıkça kalıpyargısal tutumların da daha çok olacağı, o karakterlere daha çok maruz kalma ile bedene olan saygı arasında ters bir ilişkinin olacağı öngörülmüştür. Çalışmada veriler 3 kaynaktan ve farklı zaman noktalarında toplanmıştır. Veri kaynakları ebeveyn raporları, öğretmen raporları, çocukların kendilerine ilişkin gözlemlerden oluşmaktadır. Çocuk ve öğretmen verileri yalnızca Zaman 1'de elde edilmiş diğer veriler bir yıl aralıklı iki zamanda toplanmıştır. Çocukların Disney prenses karakterlerine bağlılıkları hangi karakterleri sevdikleri ve onlarla ilgili oyuncaklarla ve TV programlarıyla ne kadar vakit geçirdikleri üzerinden ölçülmüştür. Bu aşamada yanıtlar çocuklar adına ebeveynlerinden toplanmıştır. Çocukların cinsiyet kalıpyargılarına ilişkin ölçümler cinsiyet açısından kalıpyargısal olan ve olmayan oyuncakları tercih etme eğilimleri ve öğretmenlerinin ve ailelerinin onlar adına doldurdıkları ölçeklerle; bedenlerine olan saygıları “çocuğum zayıf olmayı ister” şeklindeki sorulara ailenin verdiği yanıtlarla; toplum yanlısı davranışları ise yine ebeveyn ve öğretmenlerin çocuk adına bu yöndeki ölçükleri doldurmaları ile ölçülmüştür. Ek olarak ebeveynlerin de beden saygıları ölçülmüştür. Ayrıca ebeveynlerin çocuklarıyla izledikleri programlar konusunda ne kadar tartıştıkları konuştuklarına dair bilgiler de alınmıştır.	Disney Prenses karakterlerine yüksek düzeyde bağlı olmanın, 1 yıl sonra daha fazla kadın cinsiyet-kalıpyargısal davranış ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Bununla birlikte he erkek hem de kızlarda düşük vücut saygısı ile Disney karakterlerine bağlılık arasında bir ilişki bulunamamıştır. Yine de kızlarda ilk zaman noktasında düşük vücut saygısı olanların bir yıl sonra daha çok Disney karakteri bağlılığı gösterdikleri gözlenmiştir. Erkeklerde ilk zamanda bu karakterlerle yüksek düzeyde bağlılık gösterenlerin 2. zamanda daha iyi beden saygılarının olduğu ancak bu bağın ebeveynlerle izledikleri programlar hakkında tartışmalar yaptıkları durumlarda gözlemlendiği raporlanmıştır. Ek olarak, kızlarda Disney karakterlerine bağlı olmakla toplum yanlısı davranışlar arasında bir ilişki bulunamazken erkeklerde bu ilişki belirli koşullar altında gözlenmiştir. Buna göre erkeklerde Disney karakteri ile kurulan bağlılık arttıkça ancak bu programların içerikleri hakkında ebeveynleri ile aktif olarak tartışıyorlarsa toplum yanlısı davranışları artmıştır. Beklenilenin aksine, ebeveynlerin çocuklarıyla programların içerikleri hakkında görüş alışverişi yapmaları hem kız hem de erkekler için Disney prenseslerine bağlılık ile kadın cinsiyet-kalıpyargısal davranışları arasındaki ilişkiyi güçlendirmiştir.

Çalışmaların Genel Yöntemsel Özellikleri ve TV İzleme Sıklığının Belirlenme Teknikleri

Daha önce de belirtildiği üzere, TV’de sunulan mesajları sadece sahip oldukları içerikler açısından incelemek amacıyla yürütülen, fakat Ekme Kuramı’nın temel varsayımı olan izleme süresi ile gerçeklik algısı arasındaki bağıntıyı incelemeyen, kısacası ekme analizi yapmayan çalışmalar inceleme kapsamı dışında tutulmuştur. Bununla birlikte, Tablo 1’de görüldüğü üzere, TV’deki mesaj içeriklerini analiz etmenin yanı sıra bu mesajlara tekrarlı bir biçimde maruz kalmanın çocuk ve ergenler üzerindeki etkilerini de inceleyen, diğer bir ifade ile mesaj içerik analizi ile birlikte ekme analizi de yapan çalışmalara mevcut derleme çalışmasında yer verilmiştir (örn., Gerbner ve Signorielli, 1979; McArthur ve Essien, 1976; Miller ve Reeves, 1976). Hem mesaj sistem analizi hem de ekme analizini içeren bu türden iki aşamalı çalışmalarda genellikle izlenen programların içeriği kayıt altına alınmakta ve ilgili programların içeriği ile izlenme sıklığı arasındaki ilişkiler incelenmektedir. Bu çalışmaların, Ekme Kuramı tarafından öne sürülen ve televizyonda anaakım yaygın kültürel görüşlerin yansıtıldığına işaret eden temel varsayımı program içeriklerini inceleyerek kontrol ettikten sonra ekme analizlerini gerçekleştirdikleri için daha sağlıklı sonuç verebilecekleri düşünülmektedir. Diğer çalışmalar genellikle bu temel varsayımı literatür ile destekleyerek, doğrudan ekme analizlerini yürüten çalışmalardır.

Hatırlanacağı gibi, Ekme Kuramı kapsamında gerçekleştirilen ekme analizleri genellikle TV’de sunulan mesaj içeriklerine farklı sıklıklarla maruz kalmanın gerçek dünyaya ilişkin algılar üzerindeki etkisine odaklanmaktadır ve bu kapsamda çeşitli TV izleme sıklığı kaydı alınmaktadır (örn., Meyer, 1980; Potter ve Chang, 1990; Signorielli ve Lears, 1992; Ward ve Friedman, 2006). Mevcut derleme kapsamında incelenen çalışmalarda da TV izleme sıklığını belirlemek amacıyla genellikle iki farklı izleme sıklığı kaydı yönteminin uygulandığı göze çarpmaktadır. Buna göre, bazı çalışmalarda sadece okul günlerinde (hafta içi), akşam yemeğinden yatma saatine kadar olan süre boyunca ya da okuldan gelindiğinde akşam yemeğine kadar olan süre boyunca TV izleme sıklığı alınmış (örn., Morgan ve Rotschild, 1983; Morgan, 1987; Signorielli ve Lears, 1992), bazı çalışmalarda ise hafta içi ve hafta sonu dahil olmak üzere sabah 7 ile akşam 11 saatleri arasında izlenen TV süresi kaydedilerek TV izleme oranları belirlenmiştir (örn., McGhee ve Frueh, 1980; Frueh ve McGhee, 1975). TV izleme sıklığına bağlı olarak katılımcıların izleme yoğunluklarının sınıflandırılması için de genellikle “hafif” ve “yoğun” izleyiciler sınıflaması kullanılmıştır. Bunun için de TV izleme sıklıklarının sorulduğu aralıklarda TV karşısında geçirilen sürenin temel alındığı gözlenmiştir. İzleme sıklığını sabahdan akşama kadar TV karşısında geçirilen süre olarak ele alan çalışmalarda genel olarak haftada 25 saat ve üzerinde TV izleyenler “yoğun”; 10 saat ve altında televizyon izleyenlerse “hafif” izleyiciler olarak sınıflandırılmıştır (örn., Frueh ve McGhee, 1975; McGhee ve Frueh, 1980). Hafta içi ve akşam saatlerinde TV izleme sıklıklarını temel alan çalışmalarda ise ortalama 2-3 saatlik bir TV izleme oranı elde edilmiş, ancak bu çalışmalarda belirli bir kesme noktasına göre izleyiciler yoğun ya da hafif izleyici olarak ayrıştırılmamış; kategorik hale getirilmeden sürekli olarak incelemeler yapılmıştır (Örn., Morgan ve Rothschild, 1980; Morgan, 1987). Bunlara ek olarak “orta düzey izleyici” sınıflandırmasının yapıldığı çalışmalara da rastlanmıştır. Perloff’un (1977) çalışmasında gözlenen bu sınıflama bilinen sınıflama ölçütleriyle de tutarlılık göstermemektedir. Perloff, haftada 0 ile 24.5 saat arasında TV izleyenleri hafif, 25 ile 34.5 saat arasında TV izleyenleri orta, 35 ile 54 saat arasında TV izleyenleri ise yoğun izleyiciler olarak sınıflandırmıştır. Ancak, bir başka çalışmada yoğun izleyici olarak kaydedilen kişiler bu çalışmada orta düzey izleyiciler olarak sınıflandırılmaktadır. Dolayısıyla, TV izleme sıklıklarının ölçümü ve buna göre izleyicilerin TV izleme yoğunluklarının belirlenmesinde tam bir fikir birliği olmadığı görülmüştür. Hatta bu tür farklı sınıflama biçimlerinin ekme analizleri üzerinde farklı

etkilere sahip olabileceğini ve doğru sınıflamanın önemini vurgulayan çalışmalar da bulunmaktadır (örn., Potter ve Chang, 1990). Yine de günde 4 saat ve üzeri TV izleyenlerin yoğun izleyiciler olarak sınıflandırılma eğilimi olduğu görülmüştür. Bunlara ek olarak, televizyon izleme sıklığını, günlük doldurma, program listesinden düzenli olarak izlenen programların belirtilmesi gibi farklı tekniklerle ölçen çalışmalara da rastlanmıştır (örn., Hawkins ve Pingree, 1981; Slater ve Elliott, 1982).

Tablo 1’ de görüldüğü ve mevcut araştırmanın amacında da belirtildiği üzere, farklı araştırma yöntemlerini kullansalar da çalışmaların birçoğunda incelenen sonuç değişkeni toplumsal cinsiyet kalıpyargılarına ya da toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik algı ya da tutumlar olmuştur. Bununla birlikte, nadir de olsa bazı çalışmalarda bu temel değişkenin yanısıra başka değişkenlerin de incelendiği göze çarpmıştır. Azınlıklara yönelik tutumlar (Gerbner ve Signorielli, 1979) cinselliğe yönelik tutumlar (Ward, Hansbrough ve Walker, 2005) toplum yanlısı davranışlar ve beden algısı (Coyne ve ark., 2016), bekar annelere ilişkin tutumlar (Larson, 1996) bunlardan bazılarıdır. Bununla birlikte, Potter ve Chang’ın (1990) çalışmasında aslen, TV izleme sıklığı kapsamında yapılabilecek farklı sınıflamaların etkileri araştırılmış ve incelenen değişkenler arasında kadınların çalışma durumu da yer almıştır.

Toplumsal Cinsiyet Kalıpyargılarını Ölçme Yöntemleri

Çalışmalarda toplumsal cinsiyet kalıpyargılarına ya da toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin tutumlar, daha çok ölçeklerden elde edilen puanlar, davranışsal kayıtlar ya da araştırmacılar tarafından hazırlanan çeşitli sorular aracılığıyla ölçülmüştür. Resim kartları üzerinde gösterilen ve bazıları geleneksel cinsiyet rolleriyle ilgili bazıları ise nötr olan olay ya da durumların uygun (doğru) ya da uygun olmadığına (yanlış) dair yargıların verildiği “O.K. Resim Oyunu (*The O.K. Picture Game*, Beuf, 1974)”; üzerinde tipik olarak erkeksi ya da kadınsı rollere işaret eden çeşitli nesne, şekil ya da aktivitelerin sunulduğu 36 resim kartının arasından hipotetik bir çocuk figürü adına seçim yapılmasını gerektiren “O Ölçeği (*It Scale*, Brown, 1956)”; kalıpyargısal olan ve olmayan programlarda gösterilen oyuncağa yönelik çocukların sergiledikleri davranışların incelendiği davranışsal kayıtlar; ilk kez tanıştığı varsayılan kadın ya da erkek hayali karakterin ne kadar cinsiyet kalıpyargısal özellikler barındırdığını seçmeleri istenen “Cinsiyet Roller Kalıpyargı Anketi (*Sex-Role Stereotype Questionnaire*, Baruch, 1975)”, NORC (National Opinion Research Center) bağımsız araştırma kuruluşunun gerçekleştirdiği Genel Toplum Anketi’nin toplumsal cinsiyet kalıpyargılarıyla ilgili verileri, Bem’in Cinsiyet Roller Ölçeği (*Bem Sex-Role Inventory*, Bem, 1974); belirli bir olayın resmedildiği projektif yapıdaki 55 slaytta olayın içinde yer alan çocuklara yönelik kararlar vermeyi gerektiren Katz-Zalk Testi (Zalk ve Katz, 1976) bunlardan bazılarıdır. Bununla birlikte, bazı çalışmalarda cinsiyet kalıpyargılarına ilişkin ölçümlerin; ev işlerine yönelik öz bildirimlerle, cinsiyetlerin belirli etkinliklerle uyuşup uyuşmadığını soran sorularla, belirli mesleklerin gerçek yaşamda farklı cinsiyetlerce temsil edilme oranlarının sorulup istatistiki verilerle karşılaştırılması yoluyla, kadın ya da erkek kalıpyargısal mesleklerin karşı cins tarafından daha fazla temsil edilmesi gerektiği fikrine katılma durumunu soran sorularla ya da “ailede kimin tam zamanlı işi olmalı?” gibi meslek ve cinsiyet uyumuna yönelik sorularla ölçüldüğü de görülmektedir (örn., Morgan ve Rotschil, 1983; Rosenwasser ve ark., 1989; Ward ve Friedman, 2006; Wroblewski ve Huston, 1987).

Toplumsal Cinsiyet Kalıpyargıları ve TV İzleme Sıklığı Arasındaki İlişkiler

Yukarıda aktarılan çeşitli yöntem ve tekniklerle toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumları ele alan 23 çalışmanın ortaya koyduğu bilgi ve bulgular incelendiğinde hem TV’deki program içeriklerinin niteliği hem de bu programlara maruz kalmanın sonuçları açısından birbirleriyle tutarlı örüntülerin elde edildiği görülmektedir. Özellikle TV programlarının içerdikleri mesajların toplumsal cinsiyet

kalıpyargılarını destekler nitelikte olup olmadığına ilişkin hem eski hem de yeni çalışmalar, geçmişten günümüze kadar TV’de kadın ve erkek cinsiyetinin çoğunlukla kalıpyargısal olarak temsil edildiğine işaret etmektedir (örn., Gerbner ve Signorielli, 1979; Signorielli, 1989). Örneğin, Signorielli 1969 ile 1985 yılları arasında TV programlarındaki 19.775 karakteri incelemiş ve kadınların erkeklere kıyasla çok daha az temsil edildiğini raporlamıştır. Nitekim, incelenen karakterlerin sadece 5.691’inin kadın olması da bunu destekler niteliktedir. Ek olarak kadınların erkeklere kıyasla daha çok ev içinde ve daha naif karakterler olarak gösterildikleri saptanmıştır. Aksine erkekler daha sert, şiddetle ilişkili ve ev dışında bulunan karakterler olarak gösterilmiştir. Bununla birlikte Signorielli (1989), cinsiyet rollerine yönelik temsilin giderek daha az geleneksel olma yönünde bir eğilime sahip olduğunu da belirtmiştir. Bu bulgular, programlarda cinsiyet kalıpyargısal içeriklerin gün geçtikçe azalsa da hâlâ geleneksel tarafta sürdürüldüğüne dair daha yakın zamandaki diğer çalışma bulgularıyla da örtüşmektedir. (Gerding ve Signorielli, 2014; Rudy ve ark., 2011; Signorielli ve Bacue, 1999).

Çalışmalardan elde edilen temel bulgulardan bir diğeri de, çocuk ve ergenlerde toplumsal cinsiyet kalıpyargıları üzerinde TV izleme sıklığının etkilerine yöneliktir. Ele alınan 23 çalışmanın 20’sinde (yaklaşık %90’nında) TV izleme sıklığı ile cinsiyet rollerine yönelik geleneksel bir tutuma sahip olma arasında Ekme Kuramı’nın varsayımları ile büyük oranda örtüşecek şekilde pozitif yönde ilişkiler elde edilmiştir. Buna göre, daha yoğun bir TV izleyicisi olmak pek çok farklı bağlamda cinsiyetlere yönelik kalıpyargısal tutumlara sahip olmakla sonuçlanmıştır (örn., Beuf, 1974; Frueh ve McGhee, 1975; Gerbner ve Signorielli, 1979; Morgan ve Rodschild, 1983; Larson, 1996; Ward ve ark., 2005; Ward ve Friedman, 2006; Zuckerman, Singer ve Singer, 1980). Dahası boylamsal bulgular, gözlenen bağıntıların farklı zamanlara yayıldığını ve uzun süreli olduğunu göstermiştir (örn., Coyne ve ark., 2014). Daha önce bahsedildiği gibi bu kalıpyargısal tutumlar toplumsal cinsiyet rolleri kavramının pek çok farklı yönünde kendini göstermiştir. Örneğin mesleklere yönelik tutumlar, iş bölümlerine dair inançlar, çeşitli davranış ya da kişilik özelliklerinin uygunluğu konusundaki düşünceler bunlardan bazılarıdır. Dolayısıyla yoğun TV izleyicisi olmak, toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumları sadece belirli bir açıdan değil, aksine tümüyle etkisi altına alabilmiştir. Ek olarak, bu bulgular küçükten büyüğe pek çok farklı yaş grubu ve pek çok farklı program türü için doğrulanmıştır.

Ekme Kuramı’nın Varsayımlarını Desteklemeyen ya da Kısmen Destekleyen Çalışmalar

Diğer yandan, üç görgül çalışmanın bulgularının Ekme Kuramı’nın varsayımlarını desteklemediği gözlenmiştir. Bu çalışmalarda, çocuklarda TV izleme sıklığı ve mesleklere yönelik kalıpyargılar (McCauley, Thangavelu ve Rozin, 1988) toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlar üzerinde TV izleme durumları da dahil çeşitli faktörlerin etkileri incelenmiştir (Perloff, 1977, Meyer, 1980). Meyer (1980) tarafından gerçekleştirilen çalışmada TV izleme süresi ile cinsiyet rollerine yönelik kalıpyargılar arasında saptanamayan ilişki küçük yaştaki çocukların bilişsel kapasiteleri üzerinden tartışılmıştır.

McCauley ve arkadaşlarının (1988) çalışmasında ise, TV izleme sıklığının erkeklerde günde 91 dakika kadınlarda ise günde 77 dakika olduğu görülmektedir. TV izleme süresi ile korelasyonel bir analiz yapılmış olsa da haftalık ortalama izleme saati düşünüldüğünde -ki bu yaklaşık 9-10 saata denk gelmektedir- birçok katılımcının aslında başka çalışmalardaki hafif izleyici grubu içine düştüğü görülmekte ve bu sınıflama farkının sonuçlardaki tutarsızlığı yarattığı düşünülmektedir. Benzer olarak, Perloff’un (1977) çalışmasında da anne ya da babanın cinsiyetçi tutumlarının çocukların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları üzerinde etkili olduğu, ancak TV izleme sıklığı ile böyle bir ilişki bulunamadığı vurgulanmıştır. Bu bulgular üzerinde yine izleyici sınıflamasının etkisi olabilir. Nitekim pek çok çalışmada 25 saat ve üzerinde

TV izleyenler yoğun izleyici kategorisindeyken, söz konusu çalışmada 35 saatten fazlası yoğun izleyici olarak sınıflandırılmıştır. Ek olarak, Rivadeneyra ve Ward'ın (2005) çalışmasında ise Ekme Kuramı'nın sayıltıları kısmen karşılanmıştır. Buna göre, daha yoğun TV izleyen kız ergenlerin daha fazla cinsiyet temelli kalıpyargılara sahip oldukları görülürken, aynı örüntü erkekler için elde edilememiştir. Çalışmada ayrıca, erkeklerin kızlardan daha az miktarda TV izlediklerini rapor etmişlerdir. Benzer olarak, Zuckerman, Singer ve Singer'in (1980) çalışmasında da TV izleme miktarı ile cinsiyete yönelik kalıpyargısal tutumlar arasında beklenen ilişki sadece kız çocuklarında, Gerbner ve Signorielli'nin (1979) çalışmasında ise sadece beyaz ırklarda gözlenmiştir.

Özetle, Ekme Kuramı'nın genel sayıltılarının derlenen çalışmalarla da büyük oranda doğrulandığı görülmektedir. Bir başka deyişle, TV'de sunulan tekrarlı ve çoğunlukla statükoyu destekleyen geleneksel mesajlar, çocuk ve ergenlerin zihinlerine ekilmekte ve algıları da ekilen mesajlar doğrultusunda değişmekte, TV izleme yoğunluğu arttıkça kalıpyargısal eğilimler de artmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Mevcut çalışmada, TV izleme sıklığı ile çocuk ve ergenlerin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumları arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmalar derlenmiş, elde edilen bilgi ve bulgular paylaşılmıştır. Hatırlanacağı gibi, incelenen çalışmaların bulguları, birbirleriyle tutarlı bazı temel örüntüler olduğuna işaret etmiştir. Bunların başında, TV'de sunulan mesajların büyük oranda cinsiyet rolleri açısından geleneksel yapıda sürdüğüne yöneliktir ki bu literatürde var olan ve başka kapsamlarda yürütülen çalışmalarla da desteklenmiştir (Gerding ve Signorielli, 2014; Pira ve Elgün, 2004; Rudy ve ark., 2011). Elde edilen tutarlı sonuçlardan bir diğeri de incelenen 23 çalışmanın 20'sinde gözlemlendiği üzere, yoğun TV izleyen çocuk ve ergenlerin daha hafif izleyicilere göre daha geleneksel cinsiyet rollerine sahip olduklarına ilişkindir. Kısacası, Ekme Kuramı'nın varsayımı ile paralel olarak TV'de genellikle anaakım kültürel görüşün bir yansıması olarak cinsiyet rollerinin daha geleneksel şekilde temsil edildiği ve böylece yoğun TV izleyicilerinin zihinlerine bu yönde bir algının kolaylıkla ekildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Bu çalışmada derlenen araştırmaların sonuçları, cinsiyet eşitsizliğinin yüksek olduğu (Boratav, Fişek ve Eslen-Ziya, 2017) ülkemizde çocuk ve ergenlerin TV karşısında yoğun bir biçimde zaman geçirdikleri göz önünde bulundurulduğunda daha da önemli hale gelmektedir. Nitekim, RTÜK'ün (2018) TV izleme eğilimlerini anlamaya yönelik yapmış olduğu araştırmanın sonuçlarına göre, hanelerin neredeyse tümünde en az bir adet televizyon bulunmaktadır. Ek olarak, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı Çocuk Hizmetleri Müdürlüğü'nün (2020) 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nda yayınladığı Çocuk Bülteni'nde yer alan çocuk nüfusuna dair istatistikler incelendiğinde, Türkiye'deki 0-18 yaş arasındaki nüfusun ülke nüfusunun 27.5' ine karşılık geldiği ve bu oranın diğer Avrupa ülkelerinin ortalaması olan %18.2'nin oldukça üzerinde olduğu görülmektedir. Ayrıca her ne kadar 15 yaş üstü katılımcılar ile yürütülmüş olsa da yine RTÜK'ün (2018) yayınladığı rapora göre, ülkemizde bireyler genel olarak günde ortalama 3 saat 34 dakikalarını televizyon karşısında geçirmektedirler. Bu süre 2006'da 5 saat 8 dakika olarak karşımıza çıkmaktadır. Giderek azalan bir TV izleme sıklığı görülse de bu sürenin mevcut derleme kapsamındaki araştırmaların "yoğun TV izleyicisi" olarak niteledikleri izleyicilerin TV karşısında geçirdikleri süreye oldukça yakın olduğu unutulmamalıdır. Ayrıca, 2018 yılına ait verilerin 2006 yılına kıyasla giderek hızlı bir biçimde düşmesinde, artan bilgisayar, telefon ve tablet kullanımlarının payının olduğu da göz ardı edilmemelidir. Bu medya organlarında izlenen video, dizi ya da filmler de benzer kategori altında değerlendirildiğinde, TV'de yayınlanan program benzeri içeriklerde geçirilen sürenin 3

buçuk saatle sınırlı kalmayacağı öngörülebilir. Bu bakımdan yoğun izleyici olarak düşünülebilecek bir izleyici kitlesine sahip olan ülkemizde TV yoluyla çocuk ve ergenlerin zihinlerine geleneksel cinsiyet rolleri algılarının yerleşmesinin kuvvetle muhtemel olduğu düşünülebilir. Bununla birlikte, ne yazık ki ülkemizde çocuk ve ergenlerin algıları üzerine ekme analizi yapan çalışmaların sayısı çok sınırlıdır (örn., Özer, 2005; Taylan, 2011).

Cinsiyet rolleri açısından daha geleneksel bir tutuma sahip olmanın tek nedeninin televizyon izleme miktarı olmadığı aşîkârdır. Örneğin hem derleme kapsamında ele alınan çalışmalar hem de ilgili alanyazındaki diğer çalışmalarda, TV'yi yoğun şekilde izlemenin yanında, anne-babanın cinsiyetçi tutumlara sahip olması (Perloff, 1977), çocuğun yaşı (Pingree, 1978), ailenin TV izleme alışkanlıkları, annenin eğitim durumu (Zuckerman, Singer ve Singer, 1980) ve izlenen programların içerikleri (Davidson, Yasuna ve Tower, 1979) gibi pek çok faktörün de çocuk ve ergenlerin cinsiyetçi tutumlar geliştirmesi üzerinde etkili olduğu gösterilmiştir. Yine de bu faktörlerle birlikte günlük yaşamın bir parçası olan TV'yi, sadece yoğun bir biçimde izlemenin etkilerini gösteren mevcut derleme çalışmasının sonuçlarının, geleneksel cinsiyet rolleri algısının daha sağlıklı bir biçimde anlaşılıp çözümlenebilmesi adına dikkate alınması gereken bir niteliğe sahip olduğu düşünülmektedir.

Ekme Kuramı kapsamında elde edilen toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin kalıpyargılar ve yoğun TV izleme arasındaki ilişkiye yönelik önemli bir tartışma da geleneksel cinsiyet rollerini benimsemiş ailelerde daha çok TV izleniyor olması üzerinden yürütülmüştür. Bu da çalışmanın giriş kısmında belirtilen rezonans kavramıyla örtüşmektedir. Buna göre, daha geleneksel değerleri olanların TV tarafından ekilmeye daha açık oldukları düşünülebilir. Ek olarak, TV'yi yoğun olarak izlemenin altında yatan motivasyonları ve öncülleri daha ayrıntılı belirleyebilmek amacıyla nitel ve nicel çalışmalar planlamak önemlidir. Böylelikle, TV izleme miktarının pekçok faktörden arındırılmış bir biçimde gerçeklik algısıyla nasıl ilişkili olduğunu gösteren iç geçerliliği yüksek sonuçlar elde edilebilir.

Tüm bunlara ek olarak, TV programlarındaki cinsiyet rollerine ilişkin kalıpyargısal içeriklerin hâlâ geleneksel biçimde sürdürüldüğü ve hem çocuk hem de ergenlerin zihinlerinin de yaygın olan bu mesaj içerikleri çerçevesinde şekillendiği bilgisi bir arada düşünüldüğünde, cinsiyet rollerine daha eşitlikçi yaklaşan ve içeriğini buna göre şekillendiren programların artırılması ve yaygın TV kullanım saatlerinde yayınlanması, çocuk ve ergenlerin cinsiyet rollerine yönelik daha eşitlikçi değerlere sahip olması adına önemli olabilir. Bu bilgilerin hem program yapımcıları hem de politika yapımcıları için yol gösterir nitelikte olduğu düşünülmektedir. Bu düzenlemeye ek olarak kişisel ve ailesel bazı faktörlerin de düzenlenmesi ile daha etkili çözümler elde edilebilir. Nitekim son zamanlarda ülkemizde gerçekleştirilmiş bazı çalışmalar, toplumsal cinsiyet rollerine yönelik kalıpyargıların anne ve babalık etrafında şekillendiğine işaret etmektedir (örn., Sakallı-Uğurlu, Türkoğlu, Kuzlak ve Gupta, 2018). Bu bulguları destekler nitelikte, bazı araştırmalar da (örn., Perloff, 1977; Repetti, 1984) cinsiyetçi tutumlara sahip ebeveynlerin çocuklarının, diğer çocuklara göre daha fazla cinsiyet kalıpyargılarına sahip olduklarını ortaya koymaktadır. Ayrıca, yakın zamanda gerçekleştirilmiş bazı çalışmalarda (örn., Boers, Afzali, Newton ve Conrod, 2019) anne babalarıyla olumlu etkileşim kuramayan çocuk ve ergenlerin, yalnızlık duygularıyla başa çıkabilme amacıyla yoğun bir şekilde TV izledikleri ortaya konulmuştur. Bu nedenle, anne babaların çocuklarına karşı daha eşitlikçi bir tutum sergilemesi ve çocuklarıyla sağlıklı etkileşimler kurabilmeleri ile çocukların izledikleri TV programlarında maruz kaldıkları cinsiyetçi tutumların zihinlerine ekilmesinin önüne geçilebilir. Bununla birlikte, zaman zaman çocuk ve ergenlerle birlikte cinsiyetçi yaklaşımlara sahip programların izlenilmesi de kaçınılmaz olabilmektedir. Böyle bir durumda anne-babaların TV'yi çocuklarıyla birlikte izleyerek eleştirel bir yaklaşım

sergilemeleri ve farklılıkların cinsiyetten daha çok bireysel farklılıklardan kaynaklandığını vurgulamaları önemli görünmektedir. Nitekim birlikte ve eleştirel TV izlemenin olumlu etkilerinin olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur (Paavonen, Roine, Pennonen ve Lahikainen, 2009). Ayrıca ev içinde cinsiyet ayrımı gözetmeksizin ev işlerini anne-baba ve çocuklar arasında paylaşmak ve bu işlere çocukların aktif katılımını sağlamak, çocukların cinsiyet rollerine yönelik kalıpyargılar geliştirmesini engellemeye yardımcı olabilir. Çalışan annelerin cinsiyet rollerine ilişkin daha eşitlikçi değerlere sahip olduğu düşünüldüğünde (Meyer, 1980) kadınların iş hayatında daha fazla yer almasını sağlamak adına politika yapıcılara da önemli görevler düşmektedir. Daha eşitlikçi bir anne-babalığın inşa edilmesini hedefleyen TV programları ve erkeklerin ev içi işleri yapmasına (örneğin, çocuk bakımının sorumluluğunu alma) yönelik eğitim programları geliştirmek de oldukça faydalı olacaktır. Ayrıca çocuk ve ergenlerin cinsiyet rollerine yönelik sosyalizasyon sürecinde kritik olan faktörlerden birisi de okul ortamında öğretmen ve akranlarıyla kurduğu ilişkilerdir (Erden, 2009). Bu nedenle, cinsiyet açısından daha eşitlikçi bir okul ortamında eğitim görmek çocuk ve ergenlerin cinsiyet rollerine yönelik daha eşitlikçi değerlere sahip olmalarına katkı sağlayabilir ve tüm bu faktörler televizyonun yoğun bir biçimde izlenmesinin etkilerini yumuşatabilir. Ayrıca doğrudan Ekme Kuramı'nın varsayımı ve derlenen çalışmalardan elde edilen sonuçlardan hareketle çocukların ve ergenlerin TV ve diğer medya organlarıyla olan etkileşimlerini azaltmanın faydalı olacağı öngörülebilir.

Ekme Kuramı kapsamında yürütülen çalışmaların birtakım kısıtlılıkları olduğunu belirtmek gerekmektedir. Derleme kapsamına alınan çalışmalar da dâhil olmak üzere bu kapsamda yürütülen çalışmalar doğası gereği genellikle ilişkisel çalışmalardır. Diğer bir ifadeyle, bu çalışmalardan elde edilen bulgularla, TV izleme yoğunluğu ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin kalıpyargılar arasındaki neden-sonuç ilişkisini kurabilmek mümkün değildir. Ayrıca her ne kadar TV içeriklerinin geleneksel cinsiyet rollerini yansıttığı varsayımı üzerinde durulsa da bu yaklaşım sıklıkla eleştirilmiştir. Rubin, Perse ve Taylor (1988), Ekme Kuramı'nı yöntemsel olarak inceledikleri çalışmalarında TV izleme süresinin bireylerin gerçeklik algıları üzerinde etkili olduğunu, ancak bu etkilerin programların yayın saatine, yayının içeriğine ve türüne dek farklı değişkenlere bağlı olarak değiştiğini belirtmişlerdir. Bu bulgulara ek olarak, TV programları içeriklerinin maruz kalma süresinden bağımsız olarak da tutumları şekillendirdiğine işaret eden çalışmalar da mevcuttur. Örneğin güzellik temalı reklamlara kısa bir süre bile maruz kalmanın belirli rollerde güzelliğe daha çok önem vermeye (Tan, 1979); düşük cinsiyet kalıpyargısı içeren çizgi filmleri izlemenin daha az cinsiyet temelli kalıpyargılara sahip olmayla (Davidson ve ark., 1979); cinsiyete ve cinselliğe yönelik daha kalıpyargısal içeriği olan müzik videolarına belirli bir süre maruz kalmanın hem cinsellik hem de cinsiyetle ilgili kalıpyargılarda artışla (Ward ve ark., 2005) sonuçlandığı gösterilmiştir. Kısacası, bu çalışmalarda kalıpyargısal programları izleyenlerin daha kalıpyargısal, kalıpyargısal içeriğe sahip olmayan programları izleyenlerinse daha eşitlikçi tutumlara sahip olduğu gözlenmiştir (örn., Davidson, 1979; Miller ve Reeves, 1976; O'Bryant ve Corder-Bolz, 1978; Pingree, 1978; Tan, 1979; Rossenwasser ve ark., 1989). Daha sonra yürütülecek çalışmalarda, farklı yoğunluktaki TV izleyicilerinin (hafif, orta ve yoğun) anlık manipülasyonlardan nasıl etkilendiklerinin test edildiği yarı deneysel çalışmalar gerçekleştirilebilir. Ek olarak, daha sağlıklı sonuçların elde edilmesi adına, farklı yoğunluktaki izleyicilerin sınıflamasına yönelik rasyonelin net bir şekilde belirlendiği ve böylece yöntemsel olarak birbirleriyle tutarlı çalışmaların yürütülmesine ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Kaynaklar

Arnett, J. J. (1995). Adolescents' uses of media for self-socialization. *Journal of Youth and Adolescence*, 24, 519-533.

- Bandura, A., Ross, D. ve Ross, S. A. (1961). Transmission of aggression through imitation of aggressive models. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, 63(3), 575.
- Bandura, A. Social-learning theory of identificatory processes. In D. A. Goslin (Ed.), *Handbook of socialization theory and research*. Chicago: Rand McNally, 1969. Pp. 213-262.
- Baruch, G. K. (1975). Sex-role stereotyping, the motive to avoid success, and parental identification. *Sex Roles*, 1(4), 233-239.
- Basow, S. A. (1992). *Gender: Stereotypes and roles* (3rd ed.). Belmont, CA, US: Thomson Brooks/Cole Publishing Co.
- Bem, S. L. (1974). The measurement of psychological androgyny. *Journal of consulting and clinical psychology*, 42(2), 155-162.
- Beuf, A. (1974). Doctor, lawyer, household drudge. *Journal of Communication*, 24(2), 142-145.
- Boers, E., Afzali, M. H., Newton, N. ve Conrod, P. (2019). Association of screen time and depression in adolescence. *JAMA pediatrics*, 173(9), 853-859.
- Boratav, H. B., Fişek, G. O. ve Eslen-Ziya, H. (2017). *Erkekliğin Türkiye Halleri*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Brown, D. G. (1956). Sex-role preference in young children. *Psychological Monographs: General and Applied*, 70(14), 1-19.
- Buerkel-Rothfuss, N. L., ve Mayes, S. (1981). Soap opera viewing: The cultivation effect. *Journal of Communication*, 31(3), 108-115.
- Calvert, S. L. ve Huston, A. C. (1987). Television and children's gender schemata. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 1987(38), 75-88.
- Carveth, R. ve Alexander, A. (1985). Soap opera viewing motivations and the cultivation process. *Journal of Broadcasting & Electronic Media* 29 (3), 259-273.
- Collins, R. L. (2011). Content analysis of gender roles in media: Where are we now and where should we go?. *Sex Roles*, 64(3-4), 290-298.
- Coyne, S. M., Linder, J. R., Rasmussen, E. E., Nelson, D. A. ve Collier, K. M. (2014). It's a bird! It's a plane! It's a gender stereotype!: Longitudinal associations between superhero viewing and gender stereotyped play. *Sex Roles*, 70(9-10), 416-423.
- Coyne, S. M., Linder, J. R., Rasmussen, E. E., Nelson, D. A. ve Birkbeck, V. (2016). Pretty as a princess: Longitudinal effects of engagement with Disney princesses on gender stereotypes, body esteem, and prosocial behavior in children. *Child Development*, 87(6), 1909-1925.
- Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2020). 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın 100. yılına özel çocuk bülteni. Erişim adresi: <https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/44228/23nisan-cocuk-bulteni.pdf>
- Davidson, E. S., Yasuna, A. ve Tower, A. (1979). The effects of television cartoons on sex-role stereotyping in young girls. *Child Development*, 50(2), 597-600.
- Davis, D. M. (1990). Portrayals of women in prime-time network television: Some demographic characteristics. *Sex Roles*, 23(5-6), 325-332
- Dökmen, Z. Y. (2010). *Toplumsal cinsiyet - sosyal psikolojik açıklamalar*. İstanbul: Remzi Kitabevi
- Eagly, A. H. ve Steffen, V. J. (1986). Gender stereotypes, occupational roles, and beliefs about part-time employees. *Psychology of Women Quarterly*, 10(3), 252-262.
- Eisend, M. (2010). A meta-analysis of gender roles in advertising. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 38(4), 418-440.

- Ember, C. R. ve Ember, M. (2003). *Encyclopedia of Sex and Gender: Men and Women in the World's Cultures Topics and Cultures AK-Volume 1; Cultures LZ* (Vol. 2). Springer Science & Business Media.
- Frueh, T. ve McGhee, P. E. (1975). Traditional sex role development and amount of time spent watching television. *Developmental Psychology*, 11(1), 109.
- Gerbner, G. (1969). Toward “cultural indicators”: The analysis of mass mediated public message systems. *Educational Technology Research and Development*, 17(2), 137-148.
- Gerbner, G. (1970). Cultural indicators: The case of violence in television drama. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 388(1), 69-81.
- Gerbner, G. (1978). Cultural indicators: Violence profile no. 9. *Journal of Communication*, 28(3), 176-207.
- Gerbner, G. (1998). Cultivation analysis: An overview. *Mass Communication and Society*, 1(3-4), 175-194.
- Gerbner, G. (2010). Telling all the stories: Children and television. *Sacred Heart University Review*, 16(1), 37-54.
- Gerbner, G., Gross, L., Eleey, M., Jackson-Beeck, Jeffries-Fox, S. ve Signorielli, N. (1977). “The Gerbner violence profile” - an analysis of the CBS report. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 21(3), 280-286.
- Gerbner, G., Gross, L., Morgan, M., Signorielli, N. ve Shanahan, J. (2002). Growing up with television: Cultivation processes. J Bryant, D. Zilmann (Eds.). *Media effects: Advances in theory and research* içinde (s. 53-78). New Jersey: Lawrance Erlbaum Associates.
- Gerbner, G., Gross, L., Morgan, M. ve Signorielli, N. (1980). The mainstreaming of America: Violence profile no. 11. *Journal of Communication*, 23(3), 10-29.
- Gerbner, G., Gross, L., Morgan, M. ve Signorielli, N. (1982). Charting the mainstream: Television's contributions to political orientations. *Journal of Communication*, 32(2), 100-127.
- Gerbner, G., Gross, L., Morgan, M. ve Signorielli, N. (1984). Political correlates of television viewing. *Public Opinion Quarterly*, 48(1), 283-230.
- Gerbner, G., Gross, L., Morgan, M. ve Signorielli, N. (1986). Living with television: The dynamics of the cultivation process. J. Bryant ve D. Zillmann (Ed.), *Perspectives on media effects* İçinde (s. 17-48). New Jersey: Lawrance Erlbaum Associates.
- Gerbner, G., Gross, L., Signorielli, N., Morgan, M. ve Jackson-Beeck, M. (1979). The Demonstration of Power: Violence Profile No. 10. *Journal of Communication*, 29(3), 177-196.
- Gerbner, G. ve Gross, L. (1976). Living with television: The violence profile. *Journal of Communication*, 26(2), 172-199.
- Gerbner, G. ve Signorielli, N. (1979). Women and Minorities in Television Drama, 1969-1978. The Annenberg School of Communications University of Pennsylvania, Philadelphia.
- Gerding, A. ve Signorielli, N. (2014). Gender roles in tween television programming: A content analysis of two genres. *Sex Roles*, 70(1-2), 43-56.
- Glascok, J. (2001). Gender roles on prime-time network television: Demographics and behaviors. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 45(4), 656-669.
- Greenberg, B. S. (1982). Television and role socialization: An overview. D. Pearl, L. Bouthilet, J. Lazar (Ed). *Television and behavior: Ten years of scientific progress and implications for the eighties*, (2. cilt) içinde, (s. 179-190). DHHS Publication.
- Gunter, B. (1986). *Independent Broadcasting Authority research monograph. Television and sex role stereotyping*. London, England: John Libbey & Company.
- Gunter, B. ve Gunter, J. (2019). *Children & television* (2' Baskı). London: Routledge.

- Hawkins, R. P. ve Pingree, S. (1981). Uniform messages and habitual viewing: Unnecessary assumptions in social reality effects. *Human Communication Research*, 7(4), 291-231.
- Holmgren, H. G., Padilla-Walker, L. M., Stockdale, L. A. ve Coyne, S. M. (2019). Parental media monitoring, prosocial violent media exposure, and adolescents' prosocial and aggressive behaviors. *Aggressive behavior*, 45(6), 671-681.
- Horton, D. ve Richard Wohl, R. (1956). Mass communication and para-social interaction: Observations on intimacy at a distance. *Psychiatry*, 19(3), 215-229.
- Katz, E., Blumler, J. G. ve Gurevitch, M. (1973). Uses and gratifications research. *The Public Opinion Quarterly*, 37(4), 509-523.
- Kohlberg, L. A (1966). Cognitive-developmental analysis of children's sex-role concepts and attitudes. E. E. Maccoby (Ed.), *The development of sex differences* içinde, (s. 82-173). Stanford, California: Stanford University Press.
- Kolbeins, G. H. (2002). Delinquency and Icelandic adolescents' viewing of television violence. *Nordicom Review*, 23(1-2), 277-290.
- Larson, M. S. (1996). Sex roles and soap operas: What adolescents learn about single motherhood. *Sex Roles*, 35(1-2), 97-110.
- Lett, M. D., DiPietro, A. L. ve Johnson, D. I. (2004). Examining effects of television news violence on college students through cultivation theory. *Communication Research Reports*, 21(1), 39-46.
- Lovdal, L. T. (1989). Sex role messages in television commercials: An update. *Sex roles*, 21(11-12), 715-724.
- Martin, C. L., & Ruble, D. (2004). Children's search for gender cues: Cognitive perspectives on gender development. *Current directions in psychological science*, 13(2), 67-70.
- McArthur, L. Z. ve Eisen, S. V. (1976). Television and Sex-Role Stereotyping 1. *Journal of Applied Social Psychology*, 6(4), 329-351.
- McCauley, C., Thangavelu, K. ve Rozin, P. (1988). Sex stereotyping of occupations in relation to television representations and census facts. *Basic and Applied Social Psychology*, 9(3), 197-212.
- McCombs, M. E. ve Shaw, D. L. (1993). The evolution of agenda-setting research: Twenty-five years in the marketplace of ideas. *Journal of Communication*, 43(2), 58-67.
- McGhee, P. E. ve Frueh, T. (1980). Television viewing and the learning of sex-role stereotypes. *Sex Roles*, 6(2), 179-188.
- Meyer, B. (1980). The development of girls' sex-role attitudes. *Child Development*, 51(2), 508-514.
- Miller, M. M. ve Reeves, B. (1976). Dramatic TV content and children's sex-role stereotypes. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 20(1), 35-50.
- Mischel, W. (1970). Sex-typing and socialization. P. H. Mussen (Ed.), *Carmichael's manual of child psychology* içinde, (s. 3-72). New York: Wiley.
- Monk, D., & Ricciardelli, L. A. (2003). Three dimensions of the male gender role as correlates of alcohol and cannabis involvement in young Australianmen. *Psychology of Men & Masculinity*, 4, 57-69.
- Morgan, M. (1982). Television and adolescents' sex role stereotypes: A longitudinal study. *Journal of Personality and Social Psychology*, 43(5), 947.
- Morgan, M. (1987). Television, sex-role attitudes, and sex-role behavior. *The Journal of Early Adolescence*, 7(3), 269-282.
- Morgan, M. ve Gross, L. (1980). Television viewing, IQ and academic achievement. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 24(2), 117-133.

- Morgan, M. ve Rothschild, N. (1983). Impact of the new television technology: Cable TV, peers, and sex-role cultivation in the electronic environment. *Youth & Society*, 15(1), 33-50.
- Mosharafa, E., (2015). All you need to know about: The cultivation theory. *Global Journal of Human-Social Science Research* 15(8), 23-38.
- O'Bryant, S. L. ve Corder-Bolz, C. R. (1978). The effects of television on children's stereotyping of women's work roles. *Journal of Vocational Behavior*, 12(2), 233-244.
- Özer, Ö. (2005). Yetiştirme kuramının eleştiriler bağlamında değerlendirilmesi: televizyonun rezonans etkisine dair bir araştırma. *Kültür ve İletişim*, 8(1).
- Paavonen, E. J., Roine, M., Penonen, M. ve Lahikainen, A. R. (2009). Do parental co-viewing and discussions mitigate TV-induced fears in young children?. *Child: Care, Health and Development*, 35(6), 773-780.
- Perloff, R. M. (1977). Some antecedents of children's sex-role stereotypes. *Psychological Reports*, 40(2), 463-466.
- Perse, E. M. (1986). Soap opera viewing patterns of college students and cultivation. *Journal of Broadcasting & Electronic Media* 23(2), 175-193.
- Pingree, S. (1978). The effects of nonsexist television commercials and perceptions of reality on children's attitudes about women. *Psychology of Women Quarterly*, 2(3), 262-277.
- Pira, A. ve Elgün, A. (2004). Toplumsal cinsiyeti inşa eden bir kurum olarak medya; reklamlar aracılığıyla ataerkil ideolojinin yeniden üretilmesi. *2nd International Symposium Communication in the Millennium*.
- Potter, W. J. ve Chang, I. C. (1990). Television exposure measures and the cultivation hypothesis. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 34(3), 313-333.
- Repetti, R. L. (1984). Determinants of children's sex stereotyping: Parental sex-role traits and television viewing. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 10(3), 457-468.
- Rideout, V. J., Foehr, U. G. ve Roberts, D. F. (2010). Generation M²: Media in the Lives of 8-to 18-Year-Olds. Henry J. Kaiser Family Foundation.
- Rivadeneyra, R. ve Ward, L. M. (2005). From Ally McBeal to Sábado Gigante: Contributions of television viewing to the gender role attitudes of Latino adolescents. *Journal of Adolescent Research*, 20(4), 453-475.
- Roberts, D., Foehr, U., Rideout, V., & Brodie, M. (1999, November). Kids and media at the new millennium. Palo Alto, CA: Henry J. Kaiser Family Foundation.
- Rosenwasser, S. M., Lingenfelter, M. ve Harrington, A. F. (1989). Nontraditional gender role portrayals on television and children's gender role perceptions. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 10(1), 97-105.
- Ross, L., Anderson, D. R. ve Wisocki, P. A. (1982). Television viewing and adult sex-role attitudes. *Sex Roles*, 8(6), 589-592.
- RTÜK. (2013). TV İzleme Eğilimleri Araştırması-2012. Erişim adresi: <https://www.rtuk.gov.tr/rtuk-kamuoyu-arastirmalari/3890/5232/TV-izleme-egilimleri-arastirmasi-3-2013.html>
- RTÜK. (2018). TV İzleme Eğilimleri Araştırması-2018 (Yayın No: 2018/1). Erişim adresi: <https://www.rtuk.gov.tr/assets/Icerik/AltSiteler/TVizlemeegilimleriarastirmasi2018.pdf>
- Rubin, A. M., Perse, E. M. ve Taylor, D. S. (1988). A methodological examination of cultivation. *Communication Research*, 15(2), 107-134.
- Rudman, L. A. ve Glick, P. (2001). Prescriptive gender stereotypes and backlash toward agentic women. *Journal of Social Issues*, 57(4), 743-762.

- Rudy, R. M., Popova, L. ve Linz, D. G. (2011). Contributions to the content analysis of gender roles: An introduction to a special issue. *Sex Roles*, 64(3-4), 151-159.
- Sakallı-Uğurlu, N., Türkoğlu, B., Kuzlak, A. ve Gupta, A. (2018). Stereotypes of single and married women and men in Turkish culture. *Current Psychology*, 1-13.
- Saito, S. (2007). Television and the cultivation of gender-role attitudes in Japan: Does television contribute to the maintenance of the status quo? *Journal of Communication*, 57(3), 511-531.
- Segrin, C. ve Nabi, R. L. (2002). Does television viewing cultivate unrealistic expectations about marriage?. *Journal of Communication*, 52(2), 247-263.
- Seidman, S. A. (1999). Revisiting sex-role stereotyping in MTV videos. *International Journal of Instructional Media*, 26(1), 11-22.
- Shanahan, J. ve Morgan, M. (1999). *Television and its viewers: Cultivation theory and research*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Sharma, A. ve Pathak-Shelat M. (2017). The cultivation and reception effects of gendered images. proposing ways to move beyond gender based stereotypes for boys and girls. D. Lemish ve M. Götz (Ed.) *Beyond the stereotypes? images of boys and girls, and their consequences* içinde (s. 237-247). Göteborg: Nordicom.
- Sheldon, J. P. (2004). Gender stereotypes in educational software for young children. *Sex Roles*, 51(7-8), 433-444.
- Shrum, J. ve Bischak, D. (2001). Mainstreaming, resonance, and impersonal impact. Testing moderators of the cultivation effect for estimates of crime risk. *Human Communication Research*, 27(2), 187-215.
- Signorielli, N. (1989). Television and conceptions about sex roles: Maintaining conventionality and the status quo. *Sex Roles*, 21(5-6), 341-360.
- Signorielli, N. (1990a). Television's Mean and Dangerous World: A Continuation of the Cultural Indicators Perspectives. N. Signorielli and M. Morgan (Ed.), *Cultivation Analysis: New directions in media effects research* içinde (s. 85-106). Newbury Park: Sage.
- Signorielli, N. (1990b). Children, television, and gender roles: Messages and impact. *Journal of Adolescent Health Care*, 11(1), 50-58.
- Signorielli, N. (1991). Adolescents and ambivalence toward marriage: A cultivation analysis. *Youth & Society*, 23(1), 121-149.
- Signorielli, N. (2009). Race and sex in primetime: A look at occupations and occupational prestige. *Mass Communication and Society*, 12, 332-352.
- Signorielli, N. ve Bacue, A. (1999). Recognition and respect: A content analysis of prime-time television characters across three decades. *Sex Roles*, 40(7-8), 527-544.
- Signorielli, N. ve Lears, M. (1992). Children, television, and conceptions about chores: Attitudes and behaviors. *Sex Roles*, 27(3-4), 157-170.
- Signorielli, N. ve Morgan, M. (2001). Television and the family: The cultivation perspective. J. Bryant ve J.A. Bryant (Ed.). *Television and the American family* içinde (s. 333-351). New Jersey: Lawrance Erlbaum Associates.
- Signorielli, N. ve Morgan, M. (2014). Cultivation analysis: Research and practice. D.W. Stacks ve M.B. Salwen (Ed.). *An integrated approach to communication theory and research* içinde (s. 120-135). Routledge.
- Slater, D. ve Elliott, W. R. (1982). Television's influence on social reality. *Quarterly Journal of Speech*, 68(1), 69-79.
- Sternglanz, S. H. ve Serbin, L. A. (1974). Sex role stereotyping in children's television programs. *Developmental Psychology*, 10(5), 710-715.

- Tan, A. S. (1979). TV beauty ads and role expectations of adolescent female viewers. *Journalism Quarterly*, 56(2), 283-288.
- Taylan, H. H. (2011). Televizyon programlarındaki şiddetin yetiştirme etkisi: Konya lise öğrencileri üzerine bir araştırma *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (26), 355-367.
- Thompson, T. L. ve Zerbinos, E. (1995). Gender roles in animated cartoons: Has the picture changed in 20 years?. *Sex Roles*, 32(9-10), 651-673.
- Uray, N. ve Burnaz, S. (2003). An analysis of the portrayal of gender roles in Turkish television advertisements. *Sex Roles*, 48(1-2), 77-87.
- Ward, L. M. ve Rivadeneyra, R. (1999). Contributions of entertainment television to adolescents' sexual attitudes and expectations: The role of viewing amount versus viewer involvement. *Journal of Sex Research*, 36(3), 237-249.
- Ward, L. M., Hansbrough, E. ve Walker, E. (2005). Contributions of music video exposure to black adolescents' gender and sexual schemas. *Journal of Adolescent research*, 20(2), 143-166.
- Ward, L. M. ve Friedman, K. (2006). Using TV as a guide: Associations between television viewing and adolescents' sexual attitudes and behavior. *Journal of Research on Adolescence*, 16(1), 133-156.
- Williams, J. E., Bennett, S. M. ve Best, D. L. (1975). Awareness and expression of sex stereotypes in young children. *Developmental Psychology*, 11(5), 635.
- Winstead, B. A. ve Derlega, V. J. (1993). Gender and close relationships: An introduction. *Journal of Social Issues*, 49(3), 1-9.
- Witt, S. D. (1997). Parental influence on children's socialization to gender roles. *Adolescence*, 32(126), 253-260.
- Witt, S. D. (2000). Review of research: The influence of television on children's gender role socialization. *Childhood Education*, 76(5), 322-324.
- Wright, J. C., Huston, A. C., Truglio, R., Fitch, M., Smith, E. ve Piemyat, S. (1995). Occupational portrayals on television: Children's role schemata, career aspirations, and perceptions of reality. *Child Development*, 66(6), 1706-1718.
- Wroblewski, R. ve Huston, A. C. (1987). Televised occupational stereotypes and their effects on early adolescents: Are they changing?. *The Journal of Early Adolescence*, 7(3), 283-297.
- Zalk, S. R. ve Katz, P. A. (1976). Katz-Zalk Projective Prejudice Test: A measure of racial attitudes in children. *Journal Supplement Abstract Service*, 6, 37-38.
- Zemach, T. ve Cohen, A. A. (1986). Perception of gender equality on television and in social reality. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 23(4), 427-444.
- Zuckerman, D. M., Singer, D. G. ve Singer, J. L. (1980). Children's Television Viewing, Racial and Sex-Role Attitudes. *Journal of Applied Social Psychology*, 10(4), 281-294.